

Новы Час

ПАСЛЯ КРЫЗІСУ

Стар. 4

НЕ ПАДДАВАЦЦА НА ПАДМАН

Пра лідэраў і аўтсайдэраў выбарчай кампаніі разважае палітолаг Уладзімір Мацкевіч

Стар. 5

БРЫТАГАЛОВЫЯ ПРАФСАЮЗЫ

Пад уплывам сацыяльных пратэстуў супраць пенсійнай рэформы французскія ўльтраправыя вырашылі заняца прафсаюзным будаўніцтвам

Стар. 11

РЫГОРУ КОБЕЦУ — 110

Стар. 15

ISSN 2218-2144

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

ВАЛЬТЭР КІТ —
СЫН БАРЫСА КІТА

Нарыс Андрэя Майсяёнка

ВЫБАРЫ

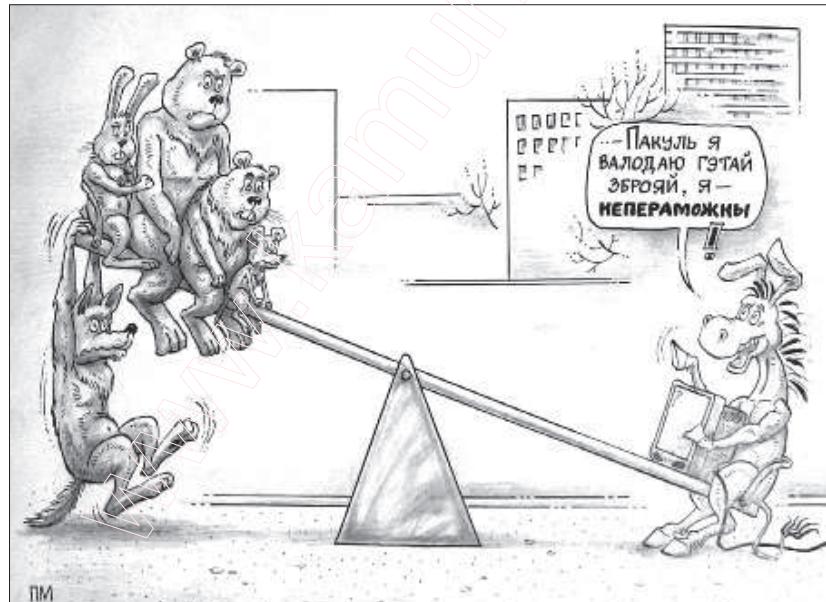
КАНДЫДАТЫ АЛЬТЭРНАТЫВЫ

Вольга ХВОІН

Выбарчая кампанія дала магчымасць патрапіць у дамы беларусаў людзям, якія звычайна знаходзяцца на ўзбочыне публічнага жыцця. Альтэрнатыўныя кандыдаты атрымалі магчымасць на дзяржаўным тэлеканале ў прымым эфіры без цэнзуры агучыць сваю пазіцыю, праграму, адносіны да ціперашияга кірауніцтва Беларусі.

Аляксандр Лукашэнка з усёй моць імкненія стварыць вобраз дэмакрата, які дае свабоду апеннтам і магчымасць выбару грамадзянам Беларусі. Але канцэнтрацыя альтэрнатыўнага светабачання на першым тэлеканале, відаць, яго крыху занепакоіла, бо презідент не ўстрымалася, каб не лінуць бруду ў бок сваіх канкурантаў. «Трэба вымалаваць, возразна намалываць партэр альтэрнатыўных кандыдатаў. Людзям трэба растлумачыць, што нікакі розніцы ў іх няма. Усё, што яны гаворыць, — гэта хлусні. Я ведаю ўсю іх паднаготную. Усе яны выраслі з аднаго кораня», — выказаўся наконец сваіх апеннтатаў у выбарчай кампаніі Аляксандр Лукашэнка.

Так, усе альтэрнатыўныя кандыдаты сёлетнія выбарчай кампаніі ў той ці іншай ступені аднаго політічнага — выйшлі з апазиціі, незадаволены дзеянай уладай, а частка нават мае з ёй уласнія рахункі. Яднае і абагульніе іх і крытыка рэжыму, персаны Лукашэнкі, які «скраў выбары». Але застаюцца адрэтушаваная роначасць па тэлебачанню, якое засціць прафду. «У нас імітацыя не толькі

і ўрэшце ў пазіцыінаванні сябе, маналагічнага дыялогу з Аляксандрам Лукашэнкам.

Бадай што найбольш калартынім, запамінальнімі былі тэлевыступы Міколы Статкевіча, Рыгора Кастусёва, Уладзіміра Някляева. Цікава, што першапачаткова ролі лідэрў гонкі надаваліся кандыдатам Уладзіміру Някляеву і Андрэю Сянікаву. Але апошнія на рэйтынгах лінейкі мае магчымасць паясніц Статкевічу, бо ён адышоў ад зачытвання праграмных тэзэў у бок жорсткай канстататцыі праўды і недыпламатычных характеристыстых дзяржаўнага ладу: карупцыя, хабар, пацёмкінскія вёскі, перанасычанасць турмай, адэртушаваная роначасць па-

выбараў — імітацыя жыцця», — канстатаваў у сваім эмэйтынм выступе Мікола Статкевіч. Фактычна ён пераняў ролю Аляксандра Каузуліна — адчайнага кандыдата выбарчай кампаніі 2006 года, ролю чалавека, які можа ўзначаліць радыкальную настроеныя розумы. Хіба што Статкевіч, нягледзячы на навуковую ступень у галіне тэхнічных наукаў, бракуе вобразу інтэлігентнага чалавека.

Кандыдат Уладзімір Някляев паказаў, які маляўнічай можа быць палітычнае барацьба — з вершамі, пірчынамі вобразамі «нахоливіхіх, как воробышки, чорнобыльскіх інвалідкоў», з самапрезентацыяй сябе ў розных вобразах — ад чалавека жывога да фігуры з пластыку. Ці дастатковая гэлага, каб павесці за сабой тысячи, — будзе

выбары, верыць ва ўласныя шанцы абысці Аляксандра Лукашэнку. З імпэтам агучваюча праограммы, раздаючы абліяні. У гэтым ёсьць сэнс, бо ўсё ж беларусам карысна ведаць, што не толькі ідэя стабільнага Беларуса мае права быць. Але забываецца старая ісціна: «Хто валодае інфармацыяй — той валодае светам».

Выбарчая кампанія скончыла, рабіць добрую міну больш не будзе патрэбы, і ўсе вернуцца на свае месцы: адны — у кабінеты ўлады, іншыя — на палітычную ўзбочыну. Тым больш, інструменты для падтрымання працы наладжанага дзяржаўнага механізма працуяць. Так, у распараджэнні журналістай інтэрнэт-рэсурсу «Белорусская партізаң» трапіў ліст, які нібыта зыходзіў ад кірауніка ідэала-гічнай вертыкалі Гомельскай вобласці Анатоля Кацільі і быў адрасаваны рэдакцыям мясцовых дзяржаўных СМИ.

Наколькі тое адпавядзе рэчансці, найлепш ведаюць кіраунікі дзяржаўнай прэзы. Але і нашым чытчам гэта карысна для азімлення. У лісце прадпісаны бліжэйшым часам правесці аптыгтанне сядром мясцовых жыхароў і апублікаў яго вынікі. Да ліста прыкладаюць не толькі пытанні, датычныя выступаў кандыдатаў, але і ўзоры адказаў на іх, усе — крытычныя, са старымі, як рэжым у Беларусі, тэзэмі, што альтэрнатыўныя кандыдаты нічога новага не пранапушціц і ўвогуле не ўражваюць.

Так што, спадары кандыдаты ў прэзідэнты, які ні круціцеся, але «грамадская думка» кажа, што вы на адзін твар, з няясэживімі ідэямі і неразумнімі працэсамі дзяржаўнага кіравання. А дыпломы свае і веды... хіба што пакінцце да лепшых часоў. І ці насыпера прапагандзе, даказайце адваротнае.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

▶ ВЫБОРЫ

ПРАДЧУВАННЕ ФАЛЬСІФІКАЦЫЙ

Генадзь КЕСНЕР

Цэнтральная камісія па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў не жадае рабіць прэзідэнцкія выбары празрыстым і адпавядачымі міжнародным стандартам. Пра гэта на прэс-канферэнцыі заявілі каардынатары кампаніі «За справядлівые выбары» Сяргей Калякін і Віктар Карнленка.

Сяргей Калякін падкресліў, што цяперашнія прэзідэнцкія выбары не могуць быць прызнаны адпаведнымі міжнароднымі стандартамі свободных, дэмакратичных і справядлівых выбараў.

«Змяніца нічога нельга, бо адсутнічаюць базавыя ўмовы ў палітычнай сістэме, як

то свабода слова, асацыяцый, свабода мітынгаў і шэсцяў, свабода сходаў, свабода атрымання і распаўсюду інфармацый, свабода СМІ і гэтак далей. З тым, што выбары не будуть

признаныя, змірліся ўсе, у тым ліку і ўлада. Але пытанне палягтае ў тым, пі будзе нейкія прагрес і сведчані таго, што Беларусь рухаецца ў накірунку гэтых стандартоў», — адзначыў

кіраўнік Беларускай партыі левых «Справядліві свет».

Як распавёў каардынатар кампаніі «За справядлівые выбары», ЦВК фактычна не пагадаўся зрабіц самі выбары поўнасцю празрыстымі і адкрытымі. Цэнтрызбиркам, напрыклад, не пагадаўся, каб бюлетні падпісвалі ўсе сбяры ўчастковых камісій, а не толькі два асобы вызначаныя чалавекі. «У нас ёсьць звесткі пра то, што яны падпісваюць два камплексы бюлетніў — адным галасуюць выбаршчыкі, а другі ліжыцы гатовы з тымі вынікамі, якія патрэбныя ўладзе», — сказаў Калякін. ЦВК адхіліў пропанову пра кругласутачнае назіранне за скрынімі для датэрміновага галасавання.

«Я муши звязаць, што дзяржаўная СМІ, якія з'ўзюлоша менавіта дзяржаўныя, а не асацыяцыйныя сродкі масавай інфармацый Аляксандра Лукашэнкі, у парушэнні свайго статуса ўклю-

чыліся ў агітацію за аднаго кандыдата ў прэзідэнты і ў паліўнаве брудам, якое даходзіць да прамысловага абразаў, у дачыненні да іншых прэтэндэнтаў на вышэйшую пасаду ў дзяржаве. На вялікі жаль, да гэтай кампаніі шальмавання з дапамогай дзяржаўных сродкаў масавай інфармаціі падключыліся і сбіры Цэнтральнай камісіі, якія на ўзве Лідзія Ярмошыну і Мікалая Лазавіка. Дзяржаўная СМІ са сродкаў масавай інфармаціі сέняня пераўтварыліся ў сродкі масавай пропаганды з выкарыстаннем недапушчальных методаў у дачыненні да грамадзян», — лічыць Сяргей Калякін.

Такім чынам, каардынатары кампаніі «За справядлівые выбары» канстатуюць, што «ўлада не жадае нічога падтрымка, дзея зніжэння ўзроўня магчымых фальсіфікацый, але наадварот, улады ствараюць усе ўмовы для таго, каб фальсіфікацыі былі магчымы. А гэта сведчыць пра то, што дзеючы прэзідэнт не можа перамагчы на сумленных выбараў, і толькі з дапамогай фальсіфікацый можа быць забяспечана яго перамога ў першым туру».

▶ ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ЗВАРОТ

Аляксей ХАДЫКА

Напрыканцы лістапада адбылося гадавое пасяджэнне Рады Таварыства беларускай мовы.

Кола пытанніў, можна сказаць, было традыцыйным. Присутнія праслушали справацьчынія даклады пра дзеянствіе за 2010 год Старшыні ТБМ Алега Трусану і яго намеснікі Алены Анісім. Але былі і пытанні, якія выклікалі жывыя спрочкі. Прыкладам, пра Зварот Рады ТБМ да ўзделніць IV Усебеларускага народнага сходу пра неабходнасць адраджэння роднай мовы. Было даўважана, што ўзделнікі папярэдніх сходоў упарты пазяяглі ўжывання беларускага слова. Правда, некаторыя ўзделнікі пасяджэння Рады ТБМ выказали меркаванне, што гэта робіцца адмысловая, проста каб не паганіць беларускую мову ў такіх месцы. Была складзеная спецыяльная камісія для дапрацоўкі звароту (Генадзь Бураўкін, Уладзімір Колас, Алены Анісім), якія вырашылі ўсё ж такі зрабіць: хоць нейкі канал трансляцыі нармальных думак на народныя масы.

У выніку перавыбараў кіроўных органаў ТБМ адбыліся некаторыя нязначныя змены ў складзе Сакратарыята і радкалей газеты «Наша слава». У апошнім дадзеным прадстаўнікі Віцебшчыны і Магілёўшчыны, каб палешчыць працу выдання і інфармацыйнае забеспеччэнне.

Яшчэ адным цікавым момантам быў апэўд Алены Анісім пра працу па праграме «Дыялог», падтрыманую ў 2010 годзе грантам Амбасады ЗША. У выніку ТБМ папоўніўся значнай колькасцю актыўных маладых людзей, якіх прызначылі арганізацівама ў рамках «Дыялога» інтэлектуальныя дыскусіі. А вынікам зрабілася ідэя стварыць беларускамоўны аналаг «Што? Дзе? Калі?», пра выпуск якога ў эфір напрыканцы года ўжо дамоўлена з БТ.

▶ З НАГОДЫ

ФІНЛЯНДЫЯ, БЕЛАРУСЬ І ЕЎРАПЕЙСКІ САЮЗ

Аляксандр СТУБ,
міністр замежных спраў Фінлянды

6 снежня Фінляндыя адзначае 93-я ўгодкі незалежнасці. Мы ганарымся сваёй пайночнай дзяржавай, якая ў 1917 годзе ў адгалоссі Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Расіі здабыла незалежнасць, змагалася за яе ў гады другой сусветнай вайны і развілася з беднай сельскагаспадарчай краінай у адну з найбольш заможных краінай свету. Сёння мы шануем памяць тых, хто загінуў у войнах, і выказываем падзяку тым ветэрнам, якія яшчэ жывуць.

Гісторыя Фінляндыі і Беларусі мае цікавыя паралелі. Нашы краіны ў мінімуме уваходзілі ў склад магадніц дзяржаваў. Беларусь — у склад Вялікага Княства Літоўскага, а Фінляндыя — у склад Швеціі на працягу амаль 700 гадоў. Пра меры паслаблення гэтых заходніх дзяржаваў нашы краіны патрапілі пад упłyў магутнай дзяржавы, якія зараджаліся на ўсходзе, г. зн. Расіі: у 1795 годзе — Беларусь, а ў 1809 годзе — Фінляндыя. Падчас рэвалюцыйных падзеяў у Расіі ў 1917–1918 гадах абедзве краіны дамагаліся незалежнасці. Фінляндыя дасягнула незалежнасці ў 1917 годзе і здолела здолецца зрабіць сваю экономіку і выйсці шырокім фронтам на еўрапейскія рынкі. З прычыны прайялага падрэштоўчага перыяду сам працэс атрымання статусу сябра ў ЕС у 1990-я гады прайшоў хутка і адносна бязблыно. Тут можна адзначыць, што інтэграцыя Фінляндыі ў еўрапейскую структуру праходзіла з адначасовым захаваннем добрых стасун-

дзяякоўчы сваі асацыяты. Спадзяємся, што Беларусь будзе здзейнішы асацыяты ў супрацоўніцтве з Еўрапейскім Саюзам. Прыклад Фінляндыі мог бы служыць сваім кшталту арыенцірам, бо інтэграцыя Фінляндыі ў еўрапейскую структуру праходзіла паступова і стала часткай доўгатэрміновага пракэсу.

Прамежак паміж узделам Фінляндыі ў ГПТГ (Генеральнае пагадненне на тарыфах і гандлі — англ. GATT) і ўзделам у Еўрапейскім Саюзе склаў 39 гадоў. У 1956 годзе Фінляндыя зрабілася сбарам ГПТГ, арганізацыі-партнёрыны Сусветнай гандлёвой арганізацыі (анг. WTO). Інтэграцыя Фінляндыі ў Еўропу пачалася ў 1961 годзе, калі Фінляндыя зрабілася асацыяваным сбарам Еўрапейскай асацыяцый свабоднага гандлю (англ. EFTA). У 1972 годзе было падпісане пагадненне аб свабодным гандлі з Еўрапейскай эканамічнай супольнасцю (анг. EEC) і адначасова з ім пагадненне аб супрацоўніцтве з Саветам эканамічнай узаемадапамогі (англ. CMEA). У 1986 годзе Фінляндыя зрабілася паднавартасным сбарам Еўрапейскай эканамічнай супольнасці (англ. EEC) і адначасова з ім пагадненне аб свабодным гандлі з Еўрапейскай асацыяцый сваімі сбарами Еўрапейскай асацыяцый свабоднага гандлю (англ. EFTA). У 1992 годзе было падпісане пагадненне аб свабодным гандлі з Еўрапейскай эканамічнай супольнасцю (англ. EEC) і адначасова з ім пагадненне аб супрацоўніцтве з Саветам эканамічнай узаемадапамогі (англ. CMEA). У 1995 годзе ўзгадыла ў склад ЕС.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

ць больш адчувальную падтрымку рэформам краін-партнёрак. Рэформы адпавядайць інтэрэсам як вышэйшай асацыяцыйной краінай, такі і краінай Еўрапейскага Саюза. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

На падставе сваёй уласнай гісторыі мы, фіны, непарушна верым на прынцыпы дэмакратыі, вяршэнства закону і грамадзянской супольнасці. Мы падтрымліваем бягучыя перамовы аб заключчынні пагадненняў асацыяцый. Лічым, што бязвізы рэжым з'яўліца мятыя доўгатэрміновай перспективы ў дачыненні кожнай з шасці краін-партнёрак.

</

АНАЛІЗ

ПАСЛЯ КРЫЗІСУ

Сергей КАРОЛЬ,
фінансави дырэктар MetLife holdinh

Два гады таму, у пятніцу пасля Дня Падзякі, мы з галоўным рэдактарам «НЧ» наведалі аддзяленне буйнога амерыканскага банка ў горадзе Хьюстан. Манітор у холе быў адлажданы на трансляцыю канала CNBC, па якім 24 гадзіны запар падаюцца фінансавыя навіны. Пакуль супрацоўнікі банка працавалі з майм рахункам, я сачыў за экранам. Тыя кадры засталіся ў маёй памяці як найбольш жудасныя хвіліны крызісу.

Лістапад 2008 года не быў пачаткам аблаву. Ён распачаўся з банкротства банка «Леман Бразэрс» (Lehman Brothers) у верасні. Выкляканая крызісам хвалі панікі імкліва ўзрастала. Ужо былі выдаткованы мільяды долараў на выратаванне фінансавага холдингу AIG. Ужо Кантрас ЗША прыняў так званы TARP — 700-мільядны пакет дзяржаўчага інвеставання капіталу ў буйныя банкі краіны. Але менавіта тады, у лістападзе, крызіс дасягнуў той стадіі, калі можна было ўяўіць сабе ўесь жах будучыні, што гэта зусім рэальна паўставала перад сусветам.

Апакаліпсіс учора

Навіной таго моманту быў «Сіцібанк» (карпарацыі Citigroup Inc.), ці не адзіны супрацоўнік сусветных банків, відомыя жыхарам кожнай краіны, і якому належала лаўры аднаго з ініцыятараў крызісу ад самага пачатку. Жах сітуацыі з канца 2008 года быў у тым, што нават мільядару з праграмы TARP «Сіцібанку» не хапіла. Чарговы тыдзень прыносиў новыя праблемы, і кожная з іх, як палануць, вяла да новых і новых выхуяў. І вось ланцуг падабраўся да яздзernага запасу.

Рабілася зразумела, што маштаб праблемы «Сіцібанка» быў большым за «Леман Бразэрс» і нават AIG. У адрозненіі ад апошніх, крызіс «Сіцібанка» пагражаяў ужо стратай грошай не прафесійных фінансісту, а мільёны звычайных людзей.

Калі бы яны кінуліся за сваімі грашымі — так званы «набег на банк» — крызіс, якім мы ведалі яго на папярэднюю стадіі, падаўся бы нам дзіцячай гульняй. Сучасныя банкі зредку маюць свабоднымі больш за 10 пракцэнтаў ад дзясяткі насељніцтва. І калі кліенты «Сіцібанка» забярэзца са сваімі рахункаў нават 50 пракцэнтаў, а затым паніка перакінца на іншыя буйныя банкі, то ніводзін урад свету, нікага памеры TARP, не будуть мець рэурсаў, каб спыніць лавіну.

Гэты сценар ізначаў бы сапраўдны апакаліпсіс. Калі лопаецца адразу ўся фінансавая сістэма, адбываецца эканамічны варыянт

ядзернай зімы. Прадпрыемствы не могуць фінансаваць нават штодзённыя разлікі, знікаюць усе вытокі капіталу, падае попыт, закрываюцца цэлья індустрыі. І могуць прайсі гады, пакуль новыя эканамічныя клімат узімкі на месцы попелу. Менавіта гэты сценар адбыўся ў 1929 годзе, з яго беспраюёмам да 25 пракцэнтаў і скарачэннем эканомікі на 47 пракцэнтаў. Палітычныя наступствы Вялікай дэпрэсіі добра відомыя.

Гэтую небяспеку разумелі ва ўрадзе, і таму прынялі вельмі разучыя меры. Банк Федэральная разервер купіў тады ў «Сіцібанка» ўсе «таксічныя» актыўы, застрахаваў ад страт іншыя і наўпраст інвеставаў у «Сіцібанк» столькі, што фактычна нацыяналізаваў яго. Іншыя праблемныя банкі былі амаль гвалтоўна прададзены міцнейшым канкурэнтам. Bank «BaMu», штат Вашынгтон — Washington Mutual (WaMu) — апынуўся ў руках «Чэйз Банка» (The Chase Manhattan Bank N.A.), «Ваковія» (Wachovia Corp.) — у банка «Уэлс Фарг» (Wells Fargo & Co.) з Сан-Францыска.

Урэшце, Федэральны разервер пайшоў на зусім беспрэцедэнтныя крокі і запамінаў у банкаўскую сістому болыс за трывалым долараў праціўнікамі. Наадварот, на прастым рынке, каб заахвоціць банкі выдаваць кредиты і набываць больш рызыкоўныя паперы, і гэтым стымулюваць эканоміку. Міжбанкаўскі крыдзіт таксама часова гарантаваўся Федэральным разерверам. Урады Брытаніі і краін ЕС прынялі адпаведныя меры.

Фармаваны гэтай палітыкі спрыяў той факт, што старынія Федэральной сістэмы, прафесар эканомікі Бен Бернанке, сур'ёзна вычуваў Вялікую дэпрэсію, па тэме якой нават абараніў доктарскую дысертацыю. Яго тэзіс — дэпрэсія была вынікам памылак цэнтральных банкаў, якія знаходзіліся ў палоне ідэалогіі класічнага капитализму, і таму не здолелі зразумець, што ў час банкаўскай панікі німа забароненных метадаў выратавання.

Абавязак Цэнтральнага банка ў час крызісу, пісаў Бернанке, — прадухіліць фінансавы набег на банкі ўсімі сродкамі — нават калі «спартрэбіца скідацаў грошы з гелікоптэрам».

Хіба толькі гэтай мерай і не скарысталіся ўрады заходніх краін цігам шасці самых гарачых месяцаў крызісу. У выніку

ім хапіла крыдзіту даверу, і свет амаль у апошні момент пазбег катастроfy — новай Вялікай дэпрэсіі.

Вядома, быў пэўны эканамічны спад — калі 3 пракцэнтаў — у ЗША і Паўночнай Еўропе, больш — у краінах єўрапейскай перыферыі, асабліва тых, якія моцна залежалі ад зменшэння крыдзіту, якіх Венгрия, Латвія, а таксама сядр тых, дзе значна патанцела нафта (у Pacі). Прыкметна ўзрасць беспраюёме. Але сапраўднай катастроfy — якай, калі верыца BT, нібыта ахінула ўвес, акрамя Беларусі, свет — на самай справе не адлюстроўся.

Больш таго, амаль нечакана сітуацыя стабілізавалася, і эканамічны рост, хача і недастатковы для павялічэння працоўных месцаў, вярнуўся ў пазітыўную стадію ў большасці краін. Зноў здрыліся рынкі, і па шмат якіх паказальніках вышыті амаль на дакрызісны ўзровень.

Нудысты ў час адліву

Аднак той вельмі пазітыўны факт, што апакаліпсісу не адбылося, не значае, што жыццё проста вярнулася ў перадкрызісны лад. Наадварот, 15 верасня, дзень банкротства банка «Леман Бразэрс», бачыцца адным з тых, якія падвялі выразную рысу пад кандом эпохі. У нашым выпадку — эпохі аптымізму, лібералізму і демакратычнага прагрэсу, якія началася амаль дваццаць гадоў таму — пасля завяршэння «халоднай вайны». Найблызы выразныя адметныя рысы новай эпохі ўжо прыглядаюцца.

Знакаміты амерыканскі інвесттар Уорэн Бафет — даўні крытэрый эканамічнага бума — калісьці сказаў, што «толькі падчас адліву становіцца бачна, што плаваў гольм». Больш за дзесяць гадоў прылыў таннага крыдзіту і насыльніна дараўчуючай нерухомасці хаваў той факт, што цэлія пльні эканомікі ЗША і ёўразоны, кожная познаны, плавалі аголенымі.

У ЗША жыццё па-за бюджетам сканцэнтравалася наўпершы у спажывецкім сектары. За трыццаць апошніх гадоў рэальны заробак сярэдняга амерыканца амаль не змяніўся, а шмат у каго — асабліва ў працоўных без універсітэцкай адукацыі — заўажана зniзіўся. Мільёны амерыканцаў, што раней маглі добра зарабляць цяжкай, але адносна нескладанай працай на канвееры

і цэктэльным камбінаце, воляй глабалізацыі і тэхналогіі выпалі з сяродніга ў ніжэйшы клас. Але, як сказаў амерыканскі комік: «Гэта Амерыка — то, што спыняе рост зрабокай, не азначае, што спыняеца жыццё».

Жыццё прадзягнулася ў крыдзіту. Зараз на сярэдні амальны ўпрыгожаны амал 18000 долараў крыдзіту, амаль напалову больш, чым у 1998 годзе, і гэта без уліку пазыкі на нерухомасць. Дзяржава таксама запазычыла — на дзве вайны і на палітычна папулярныя зniжкі ставак падаткаў.

І вось — адліў. Структурныя праблемы, выкліканыя канцом індустрыяльнай эканомікі ЗША, страйт канкурантаздольнасці вытворчасці, адлівам працы за мяжу і кепскімі станамі адукцыі, быўшы ўпершынай зааргістраваны яшчэ напрыканцы 1980-х, але шмат гадоў хаваліся за нечаканым бумам пасля «халоднай вайны». Зараз яны выйшлі на паверхню, і крызіс сярэдняга класу, изнікліўненасць перад глабалізацыяй і дзрадлівінне грамадства на адукаваны і неадукаваныя класы гучна ўварваліся ў палітычнае жыццё краіны на восенскіх выбарах у Кантрас.

Еўропа таксама атрымала свой адліў, хача ён мае форму больш дзяржавную, але сутнасць тая ж — больш за дзесяць гадоў праект Еўропы фінансаваўся прылівам крыдзіту. У час адліву стала бачна, што пудоўнае аднаўленне Пойдня Еўропы (і Ірландыі на Пойначы) — візітнай карточкай моцы EC — фінансавалася для павялічэння рынку гандлю ў месцах у чацвёртых лібералізатаў эканомікі. І калі адзін з самых ліберальных урадаў — канадскі — забараніў прадаваць «Поташ Корп», буйнейшае калійнае прадпрыемства, прычым не каму-небудзь, а братскім англічанам, ахоўнікі стратэгічнага багація Беларусі сур'ёна загаварылі пра продаж «Беларуськаляі».

Так атрымалася таму, што крызіс, які спачатку выклікаў мінімальныя спад, чым, напрыклад, у Латвіі, на самай справе карэнным чынам змяніў эканамічны фундамент беларускага палітычнага ладу.

Крызіс падштурхнуў Расію, якая сама апынулася ахвайрай, перагледзець дыўідэнд на 100 мільядару ўкладзеных у падмацаванне беларускага эканомічнага цudu. І калі не спыніць яго цалкам, то істотна ўзрасць. Прыйдзедзяць на тады ж скончыліся крыдзіты з лонданскай банкай.

Наступствамі крызісу экспарт з Беларусі ў Расію абваліўся на 40 пракцэнтаў, а то, што ВУП Беларусі не скарыціў настолькі, ж, тлумачыцца выключна нечаканай дапамогай МВФ. І дзякуючы гэтай дапамозе «Беларусь Інкарпэрэйтэд» таксама ўратаваліся ад катастроfy, «чуд» відавочна скончыўся, і цяпер усім стала зразумела, што купаўся голым у Нарачы. Яны зараз чакаюць прыліву і плануюць часткову прадаваць і возвесці, і нетры, і фамільнае срэбра — хоць на Захад, хоць на Усход — хто больш заплаціць. Так, наступствамі крызісу, нават Сінявская зрабілася звычайнай краінай і разам з усім светам уступае ў новую эру глобальнага развіцця.

падвышэнне падаткаў застаюцца палітычным самагубствам, пануе клімат партыйнай вайны. Але ўсюму заходняму свету не пазбегнуць балочага выбару паміж унутранымі праграмамі, зневеніліцтвічнымі амбіцыямі і шляхамі развіцця.

Між тым, толькі нядыаўна так званыя «ўзінкаючыя» краіны за крызісу «ўзінілі» з усёй відавочнасцю і сталі паўнавартаўнымі сібрамі Вялікай дванацаткі. У Азіі крызіс быў быццам незадзялана. Краіны, што прайшлі праз эканамічнае пекла ў 1998 годзе, былі добра падрыхтаваныя працэсамі дзесяцігоддзя. Дзяржавы таксама запазычылі — на дзве вайны і на палітычна папулярныя зniжкі ставак падаткаў.

У хвояры заходняй банкі ў 2008 годзе ўліці мільяды з Сінгапура, Кітая, і Персідскага Заліва. Азіяцкія гіганты, а з імі Бразілія, не страцілі амаль ні пракэнта хуткаснага развіцця. Ужо не толькі простая вытворчасць, але інавукаемістыя індустрыі і наўрат сэрвісаў перацякаюць з Захаду ў Індію і Кітай. З эканамічнай вайны ўзрастасці палітычнай, а вось ужо на лекцію з Вашынгтону пра неабходнасць даволяўваць інвестыцыі ў Кантрас — як роўны — лекцыяй пра штучнае друкаванне грошай Федэральным разерверам.

У Беларусі — наадварот

Як заўжды, у Беларусі — наадварот. Калі, здавалася, усесь свет рухаўся да дамакратыі і рынку, з Беларусі ішлі супрацьлеглыя навіны. Зараз, калі Захад застаўся сам-насам з праблемамі адліву, Беларусь рагтам пачынаваў ўзходнім напрамку, а наўялікі сіамат дзяржаваўчай мадэлі сацыяльнага рынку гараніцы месцам у чацвёртых лібералізатаў эканомікі. І калі адзін з самых ліберальных урадаў — канадскі — забараніў прадаваць «Поташ Корп», буйнейшае калійнае прадпрыемства, прычым не каму-небудзь, а братскім англічанам, ахоўнікі стратэгічнага багація.

Амаль усі Еўропа, акрамя Германіі і бывалых сацыялістичных краін, таксама страціла падмасцівайшыя сістэмы, пазбаўленыя магчымасці дэзвальваць ёйра. І вось — у халоднім адліве амаль захалнуўся некалькі ўрадаў, уводзіцца цяжкі скарачэнны бюджет, на вуліцах хвалі працэсту. Пытанне наўсяці нават над самім ём — бо немцы (і нават славакі) не хочуць плаціць за грэкаў, а грэкі крыдзіту на «немецкую фінансавую акупацию». У ЗША «палітыка крызісу» на глабалізацыю, якую заўважыў яшчэ напачатку 1990-х гадоў німецкі даследчык Ханс Бетц, выйшла на паверхню і вынесла на ўладу сур'ёзную колькасць скрайніх правых палітычнай.

Нааступствамі крызісу экспарт з Беларусі ў Расію абваліўся на 40 пракцэнтаў, а то, што ВУП Беларусі не скарыціў настолькі, ж, тлумачыцца выключна нечаканай дапамогай МВФ. І дзякуючы гэтай дапамозе «Беларусь Інкарпэрэйтэд» таксама ўратаваліся ад катастроfy, «чуд» відавочна скончыўся, і цяпер усім стала зразумела, што купаўся голым у Нарачы. Яны зараз чакаюць прыліву і плануюць часткову прадаваць і возвесці, і нетры, і фамільнае срэбра — хоць на Захад, хоць на Усход — хто больш заплаціць. Так, наступствамі крызісу, нават Сінявская зрабілася звычайнай краінай і разам з усім светам уступае ў новую эру глобальнага развіцця.

► ЭКСПЕРТЫЗА

НЕ ПАДДАВАЦЦА НА ПАДМАН

Кампанія па выбарах
прэзідэнта Беларусі ўступіла
ў найбольш актыўную
фазу — перыяд агітацыі.
Гэтыя выбары цікавыя і
геапалітычнай расстаноўкай
сілай, і ўнутрыдзяржавнымі
працэсамі. Знешне выглядае
на тое, што Беларусь на
парозе пераменай, а «дзесяць
адважных» кандыдатаў,
уключна з Аляксандрам
Лукашэнкам, насырэч
змагаюца за галасы
электарату. Пра тое, што з
этага праўда, а што мана,
хто лідэр, а хто аўтсайдэр,
журналістка «НЧ» Вольга
Хвойн размаўляе з палітологам
Уладзіміром Мацкевічам.

Уладзімір Мацкевіч

— Паводле дадзеных сацыялагічнага маніторынгу, праведзенага 16–19 лістапада *Інфарматычны-аналітычным цэнтрам* пры Адміністрацыі прэзідэнта Беларусі, калі ён выбары адбыліся заўтра, за кіруніка дзяржавы готовыя былі б прагаласаваць 71,3% беларусаў. Рэйтынг альтэрнатыўных Лукашэнку кандыдатаў, па дадзеных ІАЦ, не перавышаюць 1%. Ці адлюстроўваюць гэтыя лічбы реальныя стан?

— Траба амбікроўца метадалогію апытанняў і дакладнасць выкананнянія пракэдуры. Што тычыцца гэтага сацыялагічнага цэнтру, то, як паказваюць іх папярэднія апытанні, яны не могуць карыстацца даверам, бо няма незалежнай праверкі, працэмптычнай досведдзенія таскама не пацвярджаюцца. Гэтыя лічбы адлюстроўваюць афіцыйныя прағнозы, задачу, якія мусіць реалізавацца на выбарах. Што тычыцца 1% рэйтингу, то ён не можа лічыцца спарадкундом, бо знаходзіцца ў межах памылкі выбаркі і такіх рэйтингаў прапорству не выбае ў сацыялогіі.

Больш даверу ўжэ ёж выклікае апытанніе НІСЭПД, паводле якога, па ходу падпіснай кампаніі, калі не рабілася наўмысных перашкодаў, вядомасць апазыцыйных кандыдатаў значна павялічылася. Магу меркаваць па сустэрчах па-за межамі свайго непасрэднага атачэння, вядомасць палітыкаў вагаеца падзея паміж 10–20%, то бок людзі

больш-менш ведаюць хача б іх прозвішчы. Але такая вядомасць не надае папулярасці, бо ў цяперашніх умовах гэта немагчыма. Толькі пракэсы спарадкунд лібералізацыі малі б стварыць сітуацыю, каб палітыкі малі ўплываць на папулярасць, вядомасць. Зараз жа хоць на галаве могуць стаяць, хоць любыя абіцанні даваць, але выніку ад гэтага малі.

Калі мы паглядзім на стан грамадскай свядомасці, СМІ, то нікіх рэзултатаў, універсалных кроکаў немагчыма ціпера зрабіць, каб эфектыўна падвывесці рэйтинг. Я нават не стаў бы ка-
госці з кандыдатаў вінаваціць у пройгрыши, бо яны элементарна не могуць уплываць на сітуацыю ў такіх умовах.

— Да выбараў застоеца таク малі часу, а апазыція не тое што не дамовілася пра адзінага кандыдата, адзіную стратэгію, але кандыдатаў нават не кафеднуюць свае дзеянні з калегамі па цэху. Гэта паказчы моці персаналій ці слабасці апазыцыі?

— Гэта сведчыць пра стан не столкні свядомасці, колькі пра дрэнную арганізацію на палітычных колах. Амаль усе апошнія гады дзеючая ўлада, яе ідолагія рабіць ёсё, каб паспрыяць разладу, домаралізацыі ў апазыцыі. Нешта супрацьпаставіць гэтому, змагацца супраць падобных прафесійных апазыцый не можа, лёгка вядзенца на ёсё пасткі. Сённяшні рэжым гуляеца з грамадскай думкай як хоча, маючи для гэтага ўсе нехадонныя рычагі. Што найбольш непрыемна, апазыцыйныя лідэры нават не ўсведамляюць таго, на сколькі яны ёсьць марыянеткамі па руках кіруючага рэжыму.

— Вые малі бласкасці агульны патрэт альтэрнатыўных кандыдатаў? Лукашэнка сказаў, што паміж імі няма розніцы, вы згодныя?

— Якак будучыня чакае кандыдатаў пасля выбараў, калі яны прыграюць і не зайнічаюць падтрымкі на паслявыбарчы перыяд, калі не будзе такою чаканані «плошчы»?

— Я не вельмі веру ў нейкую

праўдзівасць меркаванне, але ж гэта праца зробленая рукамі пропагандыстаў. Думаю, што і сам Лукашэнка бачыць і разумее, у чым розніца паміж тым і іншымі кандыдатамі. Увогуле, уся сістэма пабудаваная так, каб не дашаўскіті ў публічную сферу іншымі людзямі.

— Якак будучыня чакае кандыдатаў пасля выбараў, калі яны прыграюць і не зайнічаюць падтрымкі на паслявыборчы перыяд, калі не будзе такою чаканані «плошчы»?

— Я не вельмі веру ў нейкую «плошчу». Гэта ідэя нават няпроста «заяжарыць». Выбараў прызначаныя на халодны, нестыравыяны час, пад святы — думаю, ніводны з кандыдатаў не набрэз столкні галасоў, каб прапанаваць пайсці за собой. Калектыўныя прызыў таксама малаверагодны, бо кандыдаты ўсё жэ з жонкі. Лёс іх таксама будзе розны, бо яны змагаюцца не супраць Лукашэнкі, а за свае карпаратыўныя мэты.

Напрыклад, Раманчук атрымае магчымасці ўзчыніць каля АГПЭшнія колы, стане галоўным лібералам. У Нікляева іншай мэце — замяніць Мілінкевіча, стацца першыми тварамі апазыцыі, прымальнымі на Захадзе, у Маскве, каб Нікляев муг упілковаў гаварыць ад імя апазыцыі на міжнароднай арене. Міхалевіч падтрымкі на выходзіць на першыя ролі, каб змагацца за статуснасць. Кастусёў змагаецца за вяртанне БНФ ролі ў палітыцы, вяртанне да перадавых шэрагаў, яго мэта падаеца мнёне найблізкай прывабней. Што тычыцца Цярэшчанкі і Уса, то заўсёды ёсьць тыя, хто шмат пра сабе думает, не разбіраючыся ні ў палітыцы, ні ў грамадскіх спраўах, выходзіць у публічную сферу, каб пакрасавацца. Калісці такай персанай быў Скребец, ціпера гэтыя людзі займаюць такую пазіцыю. Зазначу, што ёсё гэтыя

мэты нічога агульнага не маюць са скасаваннем рэжыму.

— Ці магчымае вяртанне ў realpolitik лідэраў мінулай выбарчай кампаніі з Аляксандра Казуліна і Аляксандра Мілінкевіча?

— Думаю, Казулін сам не стаўці мэтай вярнуцца на пазіцыі 2005–2006 года. Што тычыцца Мілінкевіча, то захаванне яго ў якасці лідэра напроты неабходна, і думаю, што яго адмова ад узделу ў брыдкіх, агідных выбараў — крок на захаванне сябе як палітыка, прадаў, ціпер патрэбныя і іншыя заходы. Мілінкевіч застоеца найблізкай разлітычным палітыкам, які цвярозаў глядзіць на падзеі, разумее пазіцыі нашых суседзяў, стан апазыцыі. Захаваць яго ў палітыцы — у агульнанацыянальных інтарэсах, гэтыму трэба спрыяць. Неразумныя, эгайстычныя палітыкі працаўалі на тое, каб разам з рэжымам дыскрэдытаўца Мілінкевіча пасля 2006 года. У гэтым пракэсе супольна ўзделчынікі і рэжым, і некаторыя з апазыцыйных лідэраў. Пра гэта трэба гаварыць, каб людзі разумелі, як адбываецца выпісканне аднаго з найблізкіх ульывовых палітыкаў з палітычнай праstry.

— Лукашэнка паступова займае нішы, якія шмат гадоў былі замацаваныя за апазыцыяй, магчымы варыянты, што пасля чарговай «злегантнай» перамогі ён здабудзе прыязнасць нават у апазыцыйных настроенных беларусаў, будзе прызнаны Захадам, які яго столькі год ігнараваў-выхоўваў?

— Да такіх магчымасцяў трэба стаўці як да верагодных, але думаю, што іх імавернасць можна перабольшвацца. Так, адносіны да Лукашэнкі ў дэмакратычных колах пераглядаюцца, бачна, што няма моцнай альтэрнатыўнай фігуры, каб яму супрацьпаставіць. Палітыкі зацікаўле-

на сочыць за эвалюцыяй рэжыму ў больш нацыяналістычны бок. Гэтыя крон сапраўды ёсць, і ён не можа быць не заўажаны, але ж гэта не можа надаць Лукашэнку папулярасці, прыязнасці ў дэмакратаў. Ён па-ранейшаму застоеца дыктатарам, узурпаторам, чалавекам, які ўстанавіў дыктатуру, таму яго эвалюцыя, змена палітыкі выклікана аўтактычнымі прычынамі, а не эвалюцыйнымі асобамі. І гэта таксама ўсведамляеца палітыкамі.

— Некаторыя эксперыты выказваюць меркаванні, што цяпер удалы час для фармавання таго, як будзе весціся далейшы дыялог з Еўропай. Застануцца жэсты з дэмакратычнай гатоўнасці да дэмакратычных пераменай, але сутнасць рэжыму кардынальна не зменіца. І гэта прыме міжнароднае супольнасць. Варыянты «цывілізацыйнай» манархіі, якую прызнае Захад, магчымы?

— Думаю, што гэта сама складанае з ўсіх зададзеных пытанняў. Санс вось у чым: прызнанне Лукашэнкі з боку Захаду мае цалкам прагматычныя, реалістычныя прычыны, бо трэба лічыць з тым, што ў Беларусі зараз — устойлівы, стабільны рэжым. А беларусы немагчыма пакінуць па-за єўрапейскай палітыкай, і перамовы трэба весці з тым рэжымам, якія в ўладзе. Па-ранейшаму не прызнаюцца легітымнасць улады, парламенту. Хутка пастаўстане пытанне фармавання Еўрапенесту — парламенцкага выміярэння «Усходніяя партнёрства», якое заблакаванае, бо ў нас няма конрана абранага парламенту. Гэта будзе стаць востра, прынцыпова. Калі мы разглядаем палітыку Беларусі, то трэба разглядаць два падыходы: умоўны — то бок высоўванне позніх патрабаванняў, пасля выканання якіх будуть нейкія прэферэнцыі.

Другі падыход — інструментальны, ці сацыялізацыйны рэжыму. Гэта калі робіцца паслабленні, крокі Захаду на бліжэйшэне з Беларуссю, спрыянне дэмакратызациі. Цяпер Захад трymае інструментальная падыход, каб даслідзіць аднойчы колькасны мяжы, і можна было бы праводзіць сапраўдную выбары, эканамічныя, палітычныя рэформы. Рэжым гэта разумее і хоча паказваецца дэмакратызациёю, а насырэч кантроліваецца апошнімі. Апошнія месяцы гэта было добра бачна з грамадзянскай супольнасцю. ЕС патрабаваў узделу грамадзянскай супольнасці ў міждзяржавным дыялогу, улады Беларусі кажуць, што згодны і ствараюць свае імітацыйныя, дакаратаўчныя праекты.

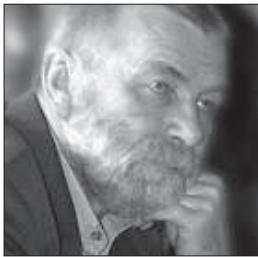
І тут многае залежыць ад таго, ці здольныя мы гэтаў убачыць, не паддавацца на такі падман. Тлумачыць па-абходе бакі мяжы Беларусі, што ёсьць насырэч. Я не ўпэўнены, што гэта будзе здольнастю, але думаю, што яго здольнастю, якія схемамі і не мае такога разумення, яе падмануць прасцей.

ГРАМАДСТВА

6

▼ КАЛОНКА КАНСТАНЦІНА СКУРАТОВІЧА

ЧЫМ РАНЕЙ, ТЫМ ЛЕПЕЙ

**Палітыкі і эксперты
робяць мноства
каментараў адносна стану
еканамічнай і палітычнай
сістэмы беларускай
дзяржавы. Афіцыйныя
асобы і тыя, хто ім
інтэлектуальна служыць,
лічаць, што ўсё робіцца
належным чынам.**

у адпаведнасці з беларускімі реаліямі.

Калі Лукашэнка даводзіць тым жа немцам, што створаная ім палітычна сістэма яго цалкам задавальняе, яму ніякай не надобнасці тлумачыць чаму. Гэта бяда немец, якім можа не падабацца, што гэта сістэма дазваляе яму заставацца на вяршыні ўлады, колкі захоча. Увогуле, немцы самі вінаваты. Калі б яны з такім імп'ялем, як гэта робіцца зараз, кідаўся под колы цягніка, што некалі вёз бальшавікоў у Расію, сусветная гісторыя пайшла бы ў іншыя накірунку. І зарас німечкім журналістам даваў бы інтар'ю не Лукашэнка, анейк іншы чалавек.

Увогуле, чаго Лукашэнку бляція? Дзеянічнае ў межах, якія не дазваляюць арганізація супраць мален'кай, але ганарлівай Беларусі сумесны ёўрапейскі крыжовік паход. Відавочна ж, не змогут єўрапейцы дамовіцца на гэтым конт. І Расіі, калі тая нешта прымудрае, не дадуць.

І тое прыду, што Лукашэнка не чакае ні ад каго ўхвалы, а ўсіх сваіх пемагом дабіваеца тэктыкай дробнага фолу. Таму і прыгаварвае — узяўся гуляць, цярпіць.

Але пытанні ёсць у нас, утым выразна неакрэсленым колькасна і якасна на тоўце тубыльца, якія не вераць, што менавіта такая сістэма адпавядае нацыянальнім інтарсам Беларусі. Но яны выконваюцца толькі тады і настолькі, калі і наколькі супадаюць з інтарсамі асоб, што рабілі дзяржаву «пад сябре», пад сваі патробы.

Калісці Гегель таксама лічыў, што менавіта ў прускай дзяржаве знайшоў сваё поўнае увасабленне абсалютны дух. Вілкі немец вельмі паміляўся. Але хто забороніць рабіць такія памылкі Лукашэнку? Для яго філасофія таксама ж не чужая. Мас поўнае права. А немцы павінны быць уздачнімы, што гэту сістэму ён стварыў не для іх, а для свайго народа. Інакш давялося б бюрерам гэтую сваю спосабамі, якія адпавядаюць нашым, гэта значыць, беларускім умовам. І паслухніякроць за Лукашэнкам на шляху развіцця да ўзроўню сярдзенне ёўрапейскай краіны. Такі ён чалавек, што можа і прымусіць.

Зразумела, яны маўчыць, як і чальцы выбарчых камісій. Але хіба ёсць што больш красамоўнае, за гэта маўчанне?

Калісці пазац усклікнуў: калі б камні малгі гаварыць! Шмат што магла б распавядаць і выбарчая скрыня з празрыстымі сценкамі. Але наўрад ці хто парабяеца ў красамоўнасці са звычайнай непразрыстай скрынкай, у якую кідаюцца бюлетэні датэрміновага галаставання. Зразумела, яна маўчыць, як і чальцы выбарчых камісій. Але хіба ёсць што больш красамоўнае, за гэта маўчанне?

Яно маешт больш сэнсу, чым, прыкладам, у публічна выказанных намеры змагацца з бюракратызмам з уделам структур грамадзянскай супольнасці — грамадскіх аджынданій. Створаныя не з дапамогай нават, а самімі бюракратычнымі структурамі і з поўной адпаведнасці з планамі стварыць дзяржаву «пад сябре». Таку, пры якой можна было б мець надзеінаю крыніцу даходаў да скону дзён. А магчыма, і болей, перадаючы пасаду ўлюблёным нашадкам.

Пра эканамічную сістэму нельга выказаць нават малую частку камплементаў, якія мы выказаў сістэму палітычнай. Невядома, як там што задумвалася, але атрымалася зусім не па-людску. Гэта сістэма не тое, каб не ўлічыцца нацыянальнасць інтарсэй, яна ўвогуле не мае ні стымулаў, ні механізмаў для самараўвіцця. Магчыма, Гегель палічуў бы яе нават разумней, як і ўсё існае. Хоць, здаецца, пра яе ёсць іншы афарызм — належыць гібелі ўсё, што існуе.

Чым раней гэта здзярьца, тым лепей. На карысць такой высновы можна знойдці шмат тэарэтычных і нават філасофскіх аргументаў. Але ў праве на існаванне гэтаму баstryardu, народжаному ад перверсійнай сувязі былага Вялікага Дзяржавлана і мясцовых вертыкаляў, адмойліе нават афіцыйная статыстыка. Міркуюць саі.

За 9 месяцаў мінулага года зневенгандлёвы тавараўзворт Беларусі склаў 35 мільярдаў долараў. З ногоды крызісу экспарт скрапаўся да 15, імпарт да 20, а памер адмоўнага сальда крыча перавысіў 5 мільярдаў долараў. Сёлета гандль ажыўвіўся. За студзень-верасень тавараўзворт падрос да 41 мільярда долараў, экспарт — да 17,5, імпарт — да 23,5, адмоўнае сальда зневенгандлёву — амала да 6 мільярдаў долараў.

Такім чынам, калі ўсе хвароўца — нам таксама дрэнна, калі тыя падправляюцца — нам становіцца яшчэ гораі. А смяротна і хранічнага хворага або лечача радыкальнымі сродкамі, або авбяшчаюць родным, што лятальны канец непазбежны.

Каб пратавацца, трэба ведаць. Бо калі «беларуская мадэль» урэшце лянеся, як некалі савецкая, большасць згубіць і ту дробязь, што нажыла за 16 гадоў разам з Лукашэнкам.

► З НАГОДЫ

ПЕРАВАРОТ

Алена ВАРАЖБЕЙ

**Гадавіну рэферэндуму
1996 года адзначылі
у Беларусі мітынгам і
несанкцыянаўным шэсцем.
І прыйшла яна пад знакам
маючых адбыцца презідэнцкіх
выбару. Нягледзячы
на розныя нюансы, якія
адбываюцца на адзначэнні
гэтай даты, у Беларусі штогод
узгадваюць 24 лістапада. Бо
апаненты ўлады лічаць, што
раней ці пазней давядзенца
вярнуцца назад на сыходнюю
кропку. Каб працягнуць той
шлях, які быў перарваны
14 гадоў тому.**

Цяпрашацьня палітычнае сітуаціі, як мяркуюць былы суддзы Канстытуцыйнага суда Міхаіл Пастухоў, нагадвае познью савецкую эпоху перыяду Брэжнёва. «Ужо ўсім зразумела, што ў нас застой, прычым вельмі моцны застой», — сказаў ён. Неабходны становічы імпульс для развіцця і дзяржавава, і грамадства. Інакш будзе поўны развал беларускай дзяржаваўнасці і даградацца грамадства».

Дэмакратычныя заваёвы, якія канстатуе экс-суддзя, пасля рэферэндуму аддадзены забыццю. Гэта датычыцца інстытуту парламентарызму, незалежнасці судовай улады, правову чалавека.

«Асноўным суб'ектам прававторчыстай стаў прэзідэнт, — зазначыў ён. — Замест прынцыпу вяршэнства закона стаў дзеянічна прынцып вяршэнства актам прэзідэнта. Замест падзелу ўладаў — адзінага прэзідэнцкага ўлада».

Перакройванне

Нагадаем, што на рэферэндум 1996 года быўly вынесены змененіі і дапаўненні ў Канстытуцыю 1994 года. Яны тычыліся пашырэння народнай магістэрстваў прэзідэнта. «Мы, суддзі, разумеі, што размова ідзе аб устаноўленні прэзідэнцкага кантролю над усімі органамі ўлады. І гэта ішло ўзрасрэз з Канстытуцыяй, якая прадугледжвала дакладны падзел уладаў, сістэму стрыманні і процівагу. Фактычна пад выглядам унісія патравак на Канстытуцыю прапанавалася прыняць новую Канстытуцыю», — нагадаў Міхаіл Пастухоў.

Канстытуцыйны суд большасцю галасоў вынес заключэнне, што патрапіць у Канстытуцыю не могуць выносицца на ававязковы рэферэндум. І могуць мець толькі рэкоменданцыяй характеристар. Аднак Аляксандар Лукашэнка прагнараваў гэтаа рашэнне і ўсё зрабіў з дакладнасцю наадварот. Рэферэндум 24 лістапада 1996 года сталі называць яшчэ і «кантыканстытуцыйным перакройваннем».

Акрамя таго, рэферэндум праходзіў са шматлікімі парушэннямі і фальсіфікацыямі. Упраўленне спраўамі прэзідэнта друкавала бюлетэні, іх колькасць была

Mihail Pastukhau

невядомая. Выяўляліся факты падтрымкі падпісу выбаршчыкаў і пашкоджання пломб на ўрнах. Грамадская кантрольная камісія па назірэнні за рэферэндумам зафіксавала больш за тысяччу парушэнняў.

«Зарас асноўная ўлада знаходзіцца ў руках прэзідэнта. Усе асцітнікі органы — пры ім», — кажа Міхаіл Пастухоў. Аляксандар Лукашэнка робіць прызначэнні ад суддзяў вышэйшых судоў, прэм'ер-міністра, генерал-прокурора да старшыні і члену праўлення Нацбанка. «Гэта докарытвальная асаба, яны не маюць моцы», — адзначыў экс-суддзя Канстытуцыйнага суда.

Выбар

Рэферэндум 1996 года паставіў узделзінікі падзелі перед маральнымі выбарамі. І кожны зрабіў свой выбар.

73 дэпутаты Вярхоўнага Савета 13-га склікання накіравалі зварот у Канстытуцыйны суд. І ініцыявалі адхіленне А. Лукашэнкі ад пасады ў суյязі з фактамі парушэння ім Канстытуцыі. Яшчэ да рэферэндуму Канстытуцыйны суд прызнаў неканстытуцыйным 16 указу прэзідэнта. А 103 дэпутаты сабраліся і прынялі рашэнне аб самараспуску ВС. Гатырмалі месцы ў трансфармаваным органе — Палаце прадстаўнікоў. «Аднак Вярхоўны Савет быў распушчаны незаконна. Траба было не менш 2/3 галасоў. Патрабнай колькасці галасоў не хапала для распуску», — адзначыў Міхаіл Пастухоў.

Пасля «ламання» дэпутатаў, якія выступілі за імпічмент Лукашэнку, 12 з іх адмовіліся ад падпісу. Першым «забраў» свой падпіс Мікалай Лазавік, цяперашні сакратар Цэнтрвыбіркамы. Кандыдат Віктар Цярэшчанка, які зараз балатуецца ў прэзідэнцкіх спічаках, паслаў пісменнае пакланенне.

«Мы перайшлі аддэмакратыі да дыктатуры. Прэзідэнт атрымаў права выдаваць дэкрэты, якія маюць сілу закона. Яны не кантралююцца нікім. Канстытуцыйны суд, сірфаваны прэзідэнтам у студзені 1997 года, не разгледзеў ні предмет канстытуцыйнай ніводнага ўказу і дэкрэта. Хаця многія з іх істотна амбіжоўваюць права і свабоды грамадзян».

На думку Міхаіла Пастухова, не толькі рашэнні на рэферэндуме 1996 года стаў рубіконам у найноўшай гісторыі Беларусі, — адзначыў Міхаіл Пастухоў. — Мы перайшлі аддэмакратыі да дыктатуры. Прэзідэнт атрымаў права выдаваць дэкрэты, якія маюць сілу закона. Яны не кантралююцца нікім. Канстытуцыйны суд, сірфаваны прэзідэнтам у студзені 1997 года, не разгледзеў ні предмет канстытуцыйнай ніводнага ўказу і дэкрэта. Хаця многія з іх істотна амбіжоўваюць права і свабоды грамадзян».

На думку Міхаіла Пастухова, не толькі рашэнні на рэферэндуме 1996 года, але і 1995-га (аб змене сімволікі і дзяяў мовах), і 2004-га (знятце амбіжавання тэрмінаў на займанне пасады прэзідэнта) павінны быць анульаваны. «Бо яны супярэччаюць Канстытуцыі, каштоўнасцю беларускага народу і беларускай дзяржавы», — перакананы ён.

«Мы павінны пачаць адлік новай гісторыі Беларусі з Канстытуцыйнай 1994 года, — лічыць Міхаіл Пастухоў. — Менавіта дэнь рэферэндуму стаў ноччу для беларускай гісторыі. І пахаваў дэмакрату і законнасць».

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

6 СНЕЖНЯ, ПАНЯДЗЕЛАК

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 14.00, 15.00, 16.00,
17.00, 18.00, 19.00 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніца»,
Беларусь». 06.45 Нота Вене.
07.05, 08.10, 18.50 Зона Х.
07.30, 08.25 Дзялово жыццё.
08.30 «У свеці матараў». 09.10 «У цэнтры ўгаві». 10.35 Дак. цыкл «Дзяржаруна палітыка». 11.00 Чацвёрты Усебеларускі народны сход. Прамая трансляцыя. 13.45 Відэофільм АТН.
14.05 Жаноче ток-шоу «Жыццё як жыццё». 15.20, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.40 «OFF STAGE LIFE». 16.05 «Млын моды». 16.30 Нота Вене.
17.10 Серыял «Спальны раён» (Расія). 17.50 Меладраматичны серыял «Маруся». 19.25 «КЕНО». 19.30 «Арна». Праграма аб спорце.
19.55 «Ход у адказ». Ток-шоу.
21.00 Панарама.
22.30 Канцэрт.
00.05 Дзень спорту.

- 20.00 Час.
- 22.00 Навіны спорту.
- 23.35 Навіны спорту.
- 23.40 Прэм'ера. «Кацярына III». Фільм 1-ы.
- 00.45 «Віла Тараканава. У свеці злачыннага запалу». Шматсерыйны фільм.
- 01.35 Начная навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 16.30, 19.30, 22.30

«24 гадзінні». 06.10 «Мініччына». 06.20 «Раніца. Студыя добра настрою». 07.40 «СТБ-спорт». 07.45 «Раніца. Студыя добра настрою». 08.30 «Выдыхенне». 09.35 «Ліцьві снданак». 10.05 «Ліцьві гісторыя». 10.40 СТБ прадстаўляе: «Мінскі час». Від-афільм.
11.00 IV Усебеларускі народны сход. Прамая трансляцыя.
14.00 «Зорныя рынкі». 15.10 Канцэрт М. Задорнова.
16.00 СТБ прадстаўляе: «Культура!». 16.50 «Рэпартэрскі гісторыя». 17.10 «Наша справа». 17.20 «Мініччына». 17.30 «Званая вічара». 18.30 «Дарослыя гульны». Серыял.
20.00 «Сталічная падрабязнасці». 20.10 «СТБ-спорт». 20.15 «У тыму». Актуальнае інтар'ю. 20.30 Фільм «Хачу дыця». Украіна, 2008 г.
22.55 «Сталічны футболь». 23.25 Фільм «Гісторыя пра Трыстана і Ізольду». Германія - ЗША - Вілікабрытанія - Чэхія, 2006 г.

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Тлэбараметр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англій-скія забойствы» (Вілікабрытанія).

- 09.00 Прыгодніцкі баявік «Ніколі не кажы «ніколі» (Вілікабрытанія-ЗША).
11.25 Документальны фільм (Францыя).
12.25 Пра маастцтва.
- 12.55 Школа рамонту.
- 13.55 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.50 «Міхай Савіцкі. Сказацца без слоў». Дакументальны фільм.
- 15.20 Пазлакасная гадзіна.
- 15.35 Тлэбараметр.
- 15.55 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
- 16.50 Дэтэктыўны серыял «Чыста англій-скія забойствы» (Вілікабрытанія).
- 18.00 Меладраматичны серыял «Сімейны дом» (Расія). 1-я серыя.
- 19.05 Хакей. КХЛ. Пойначсталь (Чарапавец) - Дынама (Мінск). У перапынку: Калыханка.
- 21.25 Тлэбараметр.
- 21.30 Беларуская часіна.
- 22.35 Камедыйны серыял «Інтар'ны». 23.10 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.30 Авертайм.
- 00.20 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Агляд тру.
- 01.15 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

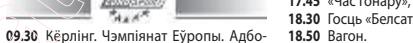
07.00 «Раніца Расіі». 09.00 «Карына свету». 09.55 Надвор'е на тыдзень.
10.00 «Градак». 10.20 «Ранішня пошта». 11.00 Весткі.
11.30 «Ефрасіння». Тлэсесерыял.
12.20 «Кулагін і партнёры». 12.50 «Лаком смеху».
13.55 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоу.
15.25 «Справаднае жыццё». 16.15 Тлэсесерыял «Дворык». 16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.20 «Кулагін і партнёры». 17.50 Тлэсесерыял «Чорная багіня». Расія.
18.50 «Ефрасіння». Тлэсесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весткі.
20.30 Тлэсесерыял «Застыняла дэпешы».

- 20.30 Тлэсесерыял «Целаахоўнік».
23.20 «Нічога асабістага».
23.35 Навіны - Беларусь.
23.45 «Весткі.ru».
00.10 «Дзяляжны на краіне».
- 19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весткі.
20.30 Тлэсесерыял «Застыняла дэпешы».
- 22.20 Тлэсесерыял «Целаахоўнік».
23.20 «Нічога асабістага».
23.35 Навіны - Беларусь.
23.45 «Весткі.ru».
- 21.50 Вось ды так!!!
22.00 Пра рэстлінг. Агляд WWE.
22.30 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.
23.30 Снукер. Чэмпіянат Вілікабрытанії. Тэлфард (Вілікабрытанія). Дзень 3.
02.00 Футбол. Еўрагалі. Часопіс.

06.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.40 Сёння.

06.05 Інфармацыйны канал «НТВ раніцай». 08.35 «Програма Максімум». 09.35 «Аглід. Надзвычайнай эдарэнне». 10.20 «Кулиныра падындана». 11.20 «Чытаскардечнае признанне». 12.05 «Да суду». 13.35 Бавік «Кодзік гонару». 15.10 «Справа густу». 15.35 «Аглід. Надзвычайнай эдарэнне». 16.25 Серыял «Вяртанне Мухтара». 18.35 «Аглід. Надзвычайнай эдарэнне». 19.35 Прэм'ера. Серыял «Ліцейны». 21.40 Прэм'ера. Баявік «Псеуданім «Албанец»-3». 00.05 «Сумленны панядзелак».
01.00 «Школа зласлоўя».

09.30 Кёлінг. Чэмпіянат Еўропы. Адрочаны этап. Мужчыны. Германія - Нарвегія. Шамперы (Швейцарыя).
12.00 Скачкі на лыжах з траліпіна. Кубак свету. НС 138. Лілехамер(Нарвегія).
13.25 «Бўраспорат за чистую планету». Часопіс.
13.30 Біятлон. Кубак свету. Жанчыны. Гонка пераследу. Остэрсунд (Швецыя).
14.00 Біятлон. Кубак свету. Мужчыны. Гонка пераследу. Остэрсунд (Швецыя).
14.30 «Квасінара пытанне». Тэлфард (Вілікабрытанія). Дзень 3.
19.15 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.
21.00 Скачкі на лыжах з траліпіна. Кубак свету. НС 138. Лілехамер (Нарвегія).
00.15 Аб'ектыў.

БЕЛСАТ

07.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

07.30 Выбары-2010.

07.45 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнавая праграма): «Род Гальшанскі».

07.55 Прэс-экспрэс (аглід медыяў).

08.10 ПраСвет.

08.40 Эксперт.

09.00 Рэмарка (культурніцкая праграма).

09.35 Басанж па свеці (спазнавая праграма): «Экспедыція на Мадагаскар».

10.05 Документальная гадзіна: «Усяго найлепшага!», дак. фільм, 2008 г., Венгрыя-Аўстрыя-Германія.

11.25 «Час гонару», серыял: 6 серыя.

12.10 Фільтматэка майструй: «Пасля канца свету», маст. фільм, 1998 г., Балгарыя.

17.00 Аб'ектуў (аглід падзеіў дні).

17.05 Выбары-2010.

17.20 «Мой родны горад», серыял.

17.45 «Час гонару», серыял: 6 серыя.

18.30 Госсь «Белсату».

18.50 Вагон.

18.55 Прэс-экспрэс (аглід медыяў).

19.15 Кальханка для самых маленьких.

19.25 Еўропа сёня (тэлекасціп канала «Нямечская хвоя»).

19.55 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Дзень «Ч. Версія», дак. фільм, 2009 г., Беларусь.

21.00 Аб'ектуў (галоўнае выданне).

21.25 Выбары-2010.

21.40 Прыватная калекцыя (аглід культурных падзеіў).

22.00 Два на аднаго: Азбука маладых (публіцыстычная праграма).

22.25 Фільтматэка майструй: «Пасля канца свету», маст. фільм, 1998 г., Балгарыя.

00.15 Аб'ектуў.

07.00 Аб'ектуў.

07.25 Выбары-2010.

07.40 Еўропа сёня.

08.05 Госсь «Белсату».

08.25 Прыватная калекцыя.

08.45 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Дзень «Ч. Версія», дак. фільм, 2009 г., Беларусь.

09.50 Прэс-экспрэс (аглід медыяў).

10.05 «Мой родны горад», серыял.

11.15 Два на аднаго: Азбука маладых (публіцыстычная праграма).

17.00 Аб'ектуў (аглід падзеіў дні).

17.05 Выбары-2010.

17.20 «Мой родны горад», серыял.

17.45 «Кансультатыўнае ў ружковым садзе», серыял: 14 серыя.

18.35 Мойнік (лінгвістичная праграма).

18.55 Тыдзень з радыё «Свабода».

19.25 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнавая праграма): «Род Гальшанскі».

19.35 Кальханка для самых маленьких.

19.45 Праект «Будучыня».

20.10 Два на аднаго: Азбука маладых (публіцыстычная праграма).

20.30 ПраСвет (інфармацыйна-публіцыстичная праграма).

21.05 Аб'ектуў (галоўнае выданне).

21.25 Выбары-2010.

21.40 Асабістый капітал (еканамічная праграма).

21.55 Перад выбарам (аналітычная праграма).

22.45 Рэпартэр (інфармацыйна-публіцыстичная праграма).

23.10 «Доктар Марцін», серыял: 14 серыя.

23.55 Аб'ектуў.

07.00, 07.00, 08.00, 09.00, 18.00, 19.00 Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Кыць здорава!».

10.25 «Мяя жонкі мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Вылікі». Шматсерыйны фільм.

12.20 «Дэтэктыў».

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Кантрольны закуп».

13.45 «Модны прысуд».

14.50 «Зразумець. Пррабачыць».

15.25 «Хачу ведаць».

16.00 Навіны.

16.15 «Заручыны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.

17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.

- 07.00 «Раніца Расіі».
- 09.20 «Ефрасіння». Тлэсесерыял.
- 10.10 «Кацярына Фурцава. Жаночая доля». Дакументальны фільм.
- 11.00 Весткі.
- 11.30 «Нічога асабістага».
- 12.15 Тлэсесерыял «Застыняла дэпешы».
- 13.00 Навіны - Беларусь.
- 14.00 Весткі.
- 14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоу.
- 15.25 «Справаднае жыццё».
- 16.15 Тлэсесерыял «Дворык».
- 16.50 Навіны - Беларусь.
- 17.00 Весткі.
- 17.35 «Спецкар аддзела расследаванняў».
- Серыял.
- 00.45 «Баец. Нараджэнне легенды».
- Серыял.
- 07.00 ЛАДная раніца.

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

07.00 ЛАДная раніца.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

8 СНЕЖНЯ, СЕРАДА

- 14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Шаслівай разам». Серыял.
18.55 «Хай кажуць».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Гаракі».
22.20 Асяроддзе паслення.
23.40 Навіны спорту.
23.45 Прэм'ера. «Кацірына III». Фільм 3-і.
00.50 «Віёла Тараканава. У свеце злачынага запалу». Шматсерыйны фільм.
01.40 Начнія навіны.

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.40 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10, 18.50, 00.00 Зона X.
07.30, 11.50 Дзялэвое жыццё.
08.35 Сфера інтэрсау.
09.10 Камедыяйная меладрама «Маргоша».
10.05 Серыял «Спальны раён» (Расія).
10.35 Меладраматычны серыял «Маруся».
11.25 Здароўе.
12.10 Ваенная меладрама «Людзі добрыя» (Расія).
14.05 «Ход у адказ».
15.20, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.45 Патрабуцца.
16.05 «Млын моды: Венскія фантазіі».
16.30 «Праверка чутак». Інфармацыйна-аналітычная праграма.
17.05 Серыял «Спальны раён» (Расія).
17.40 Меладраматычны серыял «Маруся».
19.25 «Спортплато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.
19.30 «КЕНО».
19.35 Змільнае пытанне.
20.00 Камедыяйная меладрама «Маргоша».
21.00 Панарама.
21.35 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. «Рэзаль-Асэр». Прамая трансляцыя.
00.05 Дзень спорту.
00.20 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Агляд.
01.30 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. «Шахцёр»-Брага».

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.25 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўле: «Наша раніца».
09.05 «Хыць здорава!».
10.25 «Мая жонка мене прычараўала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Вылікі». Шматсерыйны фільм.
12.20 «Дэтэктыў».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».
13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Шаслівай разам». Серыял.
18.55 «Хай кажуць».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Дарослыя гульні». Серыял.
21.30 «Лінск і мінчане».
22.05 «Лабро пакаліца».
23.55 «Спецкар аддзела расследаванняў». Серыял.
00.50 «Баец. Нараджэнне легенды». Серыял.

- 13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».
13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Шаслівай разам». Серыял.
18.55 «Хай кажуць».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Дарослыя гульні». Серыял.
21.30 «Лабро пакаліца».
00.10 «Іншыя».
22.20 «Тур дэ Франс».
23.25 Нашы навіны.
23.40 Навіны спорту.
23.45 АНТ прадстаўле: «Выбар +».
15.20, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.40 «Брэз». Цыкл дак. фільмаў.
16.00 Дак. цыкл «Фартыфікацыя».
16.35 Хранальніка-документальная цыкл «Гарачыя кропкі» (беларус).
17.10 Серыял «Спальны раён» (Расія).
17.45 Меладраматычны серыял «Маруся».
19.25 «КЕНО».
19.30 Сфера інтэрсау.
19.55 Камедыяйная меладрама «Маргоша».
21.00 Панарама.
21.55 Актуальнае інтэр'ю.
22.10 Драматычны серыял «Доктар Хайус» (ЗША).
23.30 Прэм'ера. Дэтэктыўная меладрама «Той, хто побачі» (Украіна).
01.20 Дзень спорту.

- 06.00, 09.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўле: «Наша раніца».
09.05 «Хыць здорава!».
10.25 «Мая жонка мене прычараўала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Вылікі». Шматсерыйны фільм.
12.20 «Дэтэктыў».
13.00 Нашы навіны.
- 14.50 «Добры дзень, доктар!».
17.20 «Лінскія».
17.30 «Званая вічара».
18.30 «Дарослыя гульні». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязніцы».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малиня».
20.25 «Меч», Серыял.

- 06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Смейны дом» (Расія).
10.25 Прывядніцкая кінааповесць «Нязнайка з нашага двара» (СССР). 2-я серыя.
11.40 Спарт-кард.
12.10 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
13.00 Медычныя таемніцы.
13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 «Расышыраваць драс-код». Дакументальна-пазнавальная цыкл (Францыя).
14.55 Мультсерыйял «Дракончык і яго сібір» (Канада).
15.35 Пазакласная гадзіна.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Смейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. Ак Барс (Казань)-Дынамо (Мінск). У перыядыку: Калханка.
21.25 Тэлебарометр.
21.30 Беларуская часіна.
21.35 «Дарослыя гульні». Серыял.
22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Рэальны свет.
00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Лінічніца».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Меч», Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Іншы імястор».
10.40 «Багатая і канаханая». Тэлэнавіла.
11.30 «Дарослыя гульні». Серыял.
12.15 «Лінск і мінчане».
12.25 «Лабро пакаліца».
13.55 «Спецкар аддзела расследаванняў». Серыял.
14.50 «Лінскія».
15.35 «Спецкар аддзела расследаванняў». Серыял.
16.40 «Дарослыя гульні». Серыял.
17.50 Тэлесерыял «Дарослыя гульні». Расія.
18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.30 Тэлесерыял «Застыльня дзепешы».

07.00 «Раніца Расія».
09.20 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
10.10 «Жывы Эрмітаж». Дак. фільм.
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.30 «Кулагін і партнёры».
12.00 Тэлесерыял «Застыльня дзепешы».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.30 «Аб самым голаўным». Ток-шоў.
15.25 «Спрадаўнае жыццё».
16.15 Тэлесерыял «Дворык».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.50 Тэлесерыял «Дворык».
18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.30 Тэлесерыял «Застыльня дзепешы».

07.00 «Раніца Расія».
09.20 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
10.10 «Жывы Эрмітаж». Дак. фільм.
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.30 «Кулагін і партнёры».
12.00 Тэлесерыял «Застыльня дзепешы».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.30 «Аб самым голаўным». Ток-шоў.
15.25 «Спрадаўнае жыццё».
16.15 Тэлесерыял «Дворык».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.50 Тэлесерыял «Дворык».
18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.30 Тэлесерыял «Застыльня дзепешы».
22.20 Тэлесерыял «Целаахоўнік».
23.20 Навіны - Беларусь.
23.30 «Весткі.ru».
23.50 «Трыўмф смешнай дзячунікі. Аліса Фрэйндліх». Документальны фільм.

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Смейны дом» (Расія).
10.25 Прывядніцкая кінааповесць «Нязнайка з нашага двара» (СССР). 2-я серыя.
11.40 Спарт-кард.
12.10 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
13.00 Медычныя таемніцы.
13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 «Расышыраваць драс-код». Дакumentальна-пазнавальная цыкл (Францыя).
14.55 Мультсерыйял «Дракончык і яго сібір» (Канада).
15.35 Пазакласная гадзіна.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Смейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. Ак Барс (Казань)-Дынамо (Мінск). У перыядыку: Калханка.
21.25 Тэлебарометр.
21.30 Беларуская часіна.
21.35 «Дарослыя гульні». Серыял.
22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Рэальны свет.
00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Смейны дом» (Расія).
10.25 Прывядніцкая кінааповесць «Нязнайка з нашага двара» (СССР). 2-я серыя.
11.40 Спарт-кард.
12.10 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
13.00 Медычныя таемніцы.
13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 «Расышыраваць драс-код». Дакumentальна-пазнавальная цыкл (Францыя).
14.55 Мультсерыйял «Дракончык і яго сібір» (Канада).
15.35 Пазакласная гадзіна.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Смейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. Ак Барс (Казань)-Дынамо (Мінск). У перыядыку: Калханка.
21.25 Тэлебарометр.
21.30 Беларуская часіна.
21.35 «Дарослыя гульні». Серыял.
22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Рэальны свет.
00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Смейны дом» (Расія).
10.25 Прывядніцкая кінааповесць «Нязнайка з нашага двара» (СССР). 2-я серыя.
11.40 Спарт-кард.
12.10 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
13.00 Медычныя таемніцы.
13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 «Расышыраваць драс-код». Дакumentальна-пазнавальная цыкл (Францыя).
14.55 Мультсерыйял «Дракончык і яго сібір» (Канада).
15.35 Пазакласная гадзіна.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Смейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. Ак Барс (Казань)-Дынамо (Мінск). У перыядыку: Калханка.
21.25 Тэлебарометр.
21.30 Беларуская часіна.
21.35 «Дарослыя гульні». Серыял.
22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Рэальны свет.
00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Смейны дом» (Расія).
10.25 Прывядніцкая кінааповесць «Нязнайка з нашага двара» (СССР). 2-я серыя.
11.40 Спарт-кард.
12.10 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
13.00 Медычныя таемніцы.
13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 «Расышыраваць драс-код». Дакumentальна-пазнавальная цыкл (Францыя).
14.55 Мультсерыйял «Дракончык і яго сібір» (Канада).
15.35 Пазакласная гадзіна.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Смейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. Ак Барс (Казань)-Дынамо (Мінск). У перыядыку: Калханка.
21.25 Тэлебарометр.
21.30 Беларуская часіна.
21.35 «Дарослыя гульні». Серыял.
22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Рэальны свет.
00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Смейны дом» (Расія).
10.25 Прывядніцкая кінааповесць «Нязнайка з нашага двара» (СССР). 2-я серыя.
11.40 Спарт-кард.
12.10 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
13.00 Медычныя таемніцы.
13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 «Расышыраваць драс-код». Дакumentальна-пазнавальная цыкл (Францыя).
14.55 Мультсерыйял «Дракончык і яго сібір» (Канада).
15.35 Пазакласная гадзіна.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Смейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. Ак Барс (Казань)-Дынамо (Мінск). У перыядыку: Калханка.
21.25 Тэлебарометр.
21.30 Беларуская часіна.
21.35 «Дарослыя гульні». Серыял.
22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Рэальны свет.
00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Смейны дом» (Расія).
10.25 Прывядніцкая кінааповесць «Нязнайка з нашага двара» (СССР). 2-я серыя.
11.40 Спарт-кард.
12.10 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
13.00 Медычныя таемніцы.
13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 «Расышыраваць драс-код». Дакumentальна-пазнавальная цыкл (Францыя).
14.55 Мультсерыйял «Дракончык і яго сібір» (Канада).
15.35 Пазакласная гадзіна.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Смейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. Ак Барс (Казань)-Дынамо (Мінск). У перыядыку: Калханка.
21.25 Тэлебарометр.
21.30 Беларуская часіна.
21.35 «Дарослыя гульні». Серыял.
22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Рэальны свет.
00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Смейны дом» (Расія).
10.25 Прывядніцкая кінааповесць «Нязнайка з нашага двара» (СССР). 2-я серыя.
11.40 Спарт-кард.
12.10 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
13.00 Медычныя таемніцы.
13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 «Расышыраваць драс-код». Дакumentальна-пазнавальная цыкл (Францыя).
14.55 Мультсерыйял «Дракончык і яго сібір» (Канада).
15.35 Пазакласная гадзіна.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Смейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. Ак Барс (Казань)-Дынамо (Мінск). У перыядыку: Калханка.
21.25 Тэлебарометр.
21.30 Беларуская часіна.
21.35 «Дарослыя гульні». Серыял.
22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Рэальны свет.
00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Смейны дом» (Расія).
10.25 Прывядніцкая кінааповесць «Нязнайка з нашага двара» (СССР). 2-я серыя.
11.40 Спарт-кард.
12.10 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
13.00 Медычныя таемніцы.
13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 «Расышыраваць драс-код». Дакumentальна-пазнавальная цыкл (Францыя).
14.55 Мультсерыйял «Дракончык і яго сібір» (Канада).
15.35 Пазакласная гадзіна.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Смейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. Ак Барс (Казань)-Дынамо (Мінск). У перыядыку: Калханка.
21.25 Тэлебарометр.
21.30 Беларуская часіна.
21.35 «Дарослыя гульні». Серыял.
22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Рэальны свет.
00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Смейны дом» (Расія).
10.25 Прывядніцкая кінааповесць «Нязнайка з нашага двара» (СССР). 2-я серыя.
11.40 Спарт-кард.
12.10 «Рэпарцёр «беларускай часіны».
13.00 Медычныя таемніцы.
13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.25 «Расышыраваць драс-код». Дакumentальна-пазнавальная цыкл (Францыя).
14.55 Мультсерыйял «Дракончык і яго сібір» (Канада).
15.35 Пазакласная гадзіна.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Смейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. Ак Барс (Казань)-Дынамо (Мінск). У перыядыку: Калханка.
21.25 Тэлебарометр.
21.30 Беларуская часіна.
21.35 «Дарослыя гульні». Серыял.
22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Рэальны свет.
00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДнай раніца.
0

10 СНЕЖНЯ, ПЯТНІЦА

НТВ

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.15 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніца, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона Х.
07.30, 11.50 Дзялэвое жыццё.
08.35 Сфера інтэрнэт.
09.10 Камедыйная меладрама «Маргоша».
10.05 Серыя «Спальны раён» (Расія).
10.35 Меладраматичны серыя «Маруся».
11.25 Відзәфільм АТН.
11.40 Актуальнае інтэрв'ю.
12.10 Прэм'ера.Лірская камедыя «Каліе для снежнай бабы» (Україна).
14.05 «Школа доктара Камароўскага». Ток-шоу (Україна).
14.30 Кулінарнае шоў «Кухар дома» (ЗША).
15.20, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.40 «Платрабеуша».
16.05 Дакументальная-біографічны цыкл «Мая прадаў» (Україна).
16.45 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыцце».
17.50 Меладраматичны серыя «Маруся».
19.25 «ЕНЮ».
19.30 «Зона Х». Вінікі тыдня.
19.55 Камедийная меладрама «Маргоша».
21.00 Панарама.
21.55 Актуальнае інтэрв'ю.
22.10 Драматичны серыя «Доктар Хайс» (ЗША).
23.30 Авантурная камедыя «Добры злодзея» (Францыя-Вілакабртыанія).
01.40 Дзень спорту.

13.10 «Кантрольны закуп».
13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.00 Навіны навіны.
16.15 «Заручыны пярсцэнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.00 Навіны навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Чакай мяне». Беларусь.
18.55 «Поле чудаў».
20.00 Час.
20.30 Навіны навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 АНТ прадстаўле: «Што? Да? Калі?» у беларусі. Зімовая серыя гульняй.
22.30 АНТ прадстаўле: «Музычны суд».
23.40 Наша «беларуса».
00.15 Фільм «Карнік».
02.30 Начныя навіны.

Россия

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Мінічына».
06.20 «Раніца». Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
08.30 «Меч». Серыя.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Ільц гісторый».
10.40 «Вялікія і канахані». Тэленавэла.
11.30 «Дзялекія святы».
11.40 «Званая вічэр».
12.35 «Вялікія гульні». Серыя.
13.50 «Не хлусі мне».
14.40 «Студыенты International». Серыя.
15.30 «Дурні, дарогі, грошы». Гумарыстычныя серыяя.
16.50 «Ля параднага пад’езду».
17.20 «Мінічына».
17.30 «Званая вічэр».
18.30 «Ток-шоў «Лёс».
20.00 «Сталічнай падрабязнансці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малинка».
20.25 «В3». Першы ліга. 1/2 фіналу».
22.55 «Гарачы лёд».

23.25 «Відзьмо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
00.10 Фільм «Тут палац»). ЗША, 2005 г.
01.45 «Сакрэтныя матэрывалы». Серыял.

07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Камедыны серыял «Інтарны» (Расія). Заключная серыя.
08.30 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вілакабртыанія).
09.35 Серыял «Сямейны дом» (Расія).
10.45 Час футбольу.
11.15 Дак. фільм «Універсалны салдат».
11.40 Жывы гук.
12.25 Біялон. Кубак свету. Спрынт. Мужчыны. Прамая трансляцыя.
13.45 Кінастрыбы.
14.05 Пазлакасная гадзіна.
14.25 Біялон. Кубак свету. Спрынт. Жанчыны. Прамая трансляцыя.
15.45 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.30 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вілакабртыанія).
17.30 Усё аб бяспечы.

18.00 Серыял «Сямейны дом» (Расія).
19.05 Хакей. КХЛ. «Лютамабіліст» (Екацярынбург) - «Дынама» (Мінск). У неральнику: «Кальханка».
21.25 Тэлебарометр.
21.30 «Рэларцер» беларускай часні».
22.20 «Біта экстрасенсаў».
23.25 «Пр маства».
23.55 Дыялогі аб рабалыцы.
00.25 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

НТВ

07.00 «Раніца Расія».
09.20 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
10.10 «Мор скрыні шар».
11.00, 14.00, 17.00 Весткі.
11.30 «Кулагін і партнёры».
12.00 Тэлесерыял «Застылна дэпешы».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.30 «Даб самы галоўным». Ток-шоў.
15.25 «Справяднае жыцце».
16.15 Тэлесерыял «Дворык».
16.50 Навіны - Беларусь.

17.20 «Кулагін і партнёры».
17.50 Тэлесерыял «Чорная баўгія». Расія.
18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весткі.
20.30 «Юрмала-2010». Фэст гумарыстычных праграм.

22.25 «Дзягучаты».
23.20 Навіны - Беларусь.
23.30 Фільм «А вы яму хоті?».

НТВ

06.00, 10.00, 13.00, 16.00 Сення.
06.05 Інфармацыйны канал «НТВ раніца».
08.30 «Мама ў вілікім горадзе».
09.00 «У зоне адмысловай рызыкі».
09.35 «Алгід. Надзвычайнай здарэнні».
10.25 «І зноў добра дзеня».
11.15 «Справа ўсімнае».
12.05 «Да суду».
13.30 «Бавік «Кодекс гонару».
15.10 «Пррафесія-рэларцер».
15.35 «Алгід. Надзвычайнай здарэнні».
16.25 Серыял «Вяртанне Мухтара».
18.35 «Алгід. Надзвычайнай здарэнні».
19.00 Сення.
19.35 «Следства вялі...».
20.35 «Надзвычайнай здарэнні. Расследванне».

21.00 Прэм'ера. «Суперстар».
23.00 «Нтвшнікі».
00.05 Трылер «Асноўны інстынкт».

Белсат

07.00 Аб'ектыў.
07.25 Практ «Будучыня».
07.50 Сальда (эканамічнае праграма).
08.05 Разартэр.
08.30 Два на аднаго: Азбука маладых (публіцыстычнае праграма).
08.55 Басанож на свеце (спазнаваўчае праграма): «Экспедыція на Мадагаскар».
09.20 «Школа на санцапёку», серыял.
09.45 «Загадкі Мэдрадка», дэтктыўны серыял: ч. 3, 10 серыя.
10.30 Беларусь у Польшчы.
10.45 Два на аднаго: Азбука маладых.
17.00 Аб'ектуў (аглід падзену дні).
17.05 «Ажыятак вакол Басі», серыял.
17.35 «Загадкі Мэдрадка», серыял.
18.20 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Лобатамія», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.
19.30 Кальханка для самых маленьких.
19.40 На колах.
20.10 Перад выбарами.
21.00 Аб'ектуў (галоўнае выданне).
21.25 Госць «белсату».
21.40 «Браты-варіагі», дак. серыял, 2001 г., Францыя: 4 серыя: «Каталяк у гомасексуалісту».
22.10 «Судовыя выкананіцца», маст. фільм, 2005 г., Польшча.
23.45 «Кальханка» ад Сашы і Сірохы (са-тырчынае праграма): «Пашук каранён».
23.55 Аб'ектуў.

11 СНЕЖНЯ, СУБОТА

НТВ

06.45 Мультфільмы.
07.15 Існасьць.
07.40 Дзень спорту.
07.50 «Добрай раніца, Беларусь!».
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.
09.10 Задароўе.
09.45 Кулінарнае шоў «Кухар дома» (ЗША).
10.20 Дак. цыкл «Зорнае жыцце».
11.10 Меладрама «Вакзал для двайка» (СССР), 1-я і 2-я серыі.
14.10 «Млын мody: Дэфіле ў бравурных стылях».
14.35 «Зона Х». Вінікі тыдня.
15.15 Навіны рэгіёна.
15.35 Вакол планеты.
16.15 «Граверка чутак». Інфармацыйна-аналітычнае праграма.
16.45 Nota Bene.
17.15 Відзәфільм АТН «Дыямент: здабытак Распублікі».
17.40 Відзәфільм АТН «Подых чашицкай зямлі» цыклу «Зямля беларуская».
18.00 «Ваша лато».
18.50 Латарэза «Піцерачка».
19.25 «ЕНЮ».
19.30 Канцэрт.
21.00 Панарама.
21.50 Меладрама «Форэст Гамп» (ЗША).
00.30 Дзень спорту.

Россия

00.35 «Што? Да? Калі?».
01.45 «Пражэктарлэрэзыскітлан».

НТВ

06.20 «Анфас».
06.35 Фільм «Як Іванушка - дурылка за цудам хадіў». СССР, 1976 г.
08.05 Фільм «Аповесьць аб маладых». СССР, 1959 г.
09.35 «Давыд паспрабуем?».
10.30 «Мінск і мінчане».
11.40 «Слайды. Залатыя сеўні».
13.25 «Новыя падарожнікі дыльтанта».
14.00 Фільм «Вас выклікае Тайміръ». СССР, 1970 г.
15.45 «Відзьмо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
16.30 «Даўдзікі».
16.45 «Наша справа».
17.00 «Вілікі горад».
17.40 Фільм «Адданы сібар». Україна, 2008 г.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».
20.10 «Зорныя рынкі».
21.30 Фільм «Гней». ЗША - Вілакабртыанія, 2004 г.
00.10 Фільм «Самы хуткі «індянін». ЗША - Японія - Швейцарыя - Новая Зеландыя, 2005 г.
02.25 «Сакрэтныя матэрывалы». Серыял.

16.40 Актуальнае інтэрв'ю.
16.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Вест Хэм - Манчестэр Сіці. Прамая трансляцыя.
18.55 Баскетбол. Адайна ліга ВТБ. Мінск-2006 - ЦСК (Масква). Прамая трансляцыя.
20.50 Тэлебарометр.
23.55 Жывы гук.

23.40 Вострасюжэтны серыял «Пачаткоўцы ў паліцы» (Францыя). 1-я і 2-я серыі.

РОССІЯ

07.00 Мультфільмы.
07.15 Фільм «Падарунак самотнай жанчыні».
08.30 «Юрмала-2010». Фэст гумарыстычных праграм.
10.25 «Ранішняя пошта».
11.00 Весткі.
11.10 «Суботнік».
11.50 Фільм «А вы яму хоті?».
13.45 «Гарадок».
14.00 Весткі.
14.15 «Смехапанарама Яўгенія Петрасяна».
14.50 «Шукальникі». Дак. фільм.
15.30 Прэм'ера. «Рускі без Расі. Гісторыя адной сям'і». Дакументальны фільм.
16.55 Фільм «Чужыя туц не ходзяць».
18.25 «Сумленны дэзтэктыв».
19.00 «Карына свету».
19.55 Надвор'е на тээвідені.
20.00 Весткі ў суботу».
20.45 Тэлесерыял «Сваты-3».
00.25 «Новая хвайлі - 2010». Лепшае.

17.30 «Вочная стаўка».
18.35 «Алгід. Надзвычайнай здарэнні».
19.00 Сення.
19.30 «Графесія Эларцер».
20.00 «Програма Максімум».
21.10 «Рускі сенсацыя».
22.15 «Ты не павершиш».
23.20 «Музычны рынг НТВ».
00.50 Крымінальны бавік «Падвойная ракура-2».

НТВ

09.30 «Еўрапорт за чистую планету». Часопіс.
07.15 Фільм «Падарунак самотнай жанчыні».
09.35 Скачкі на лыжах з трампіна. Кубак свету. НС 205. Кваліфікацыя. Гарахай (Чехія).
10.15 Біялон. Кубак свету. Жанчыны. Спрынт. Хоффільцен (Аўстрыя).
11.15 Горныя лыжы. Кубак свету. Мужчыны. Слалам-гігант. Слабода 1.
11.45 Біялон. Кубак свету. Мужчыны. Гонка пераследу. Хоффільцен (Аўстрыя).
12.30 Горныя лыжы. Кубак свету. Жанчыны. Спрынт. Хоффільцен (Аўстрыя).
13.45 Кёрлінг. Чэмпіянат Еўропы. Жанчыны. Шамперы (Швейцарыя).
14.45 Кёрлінг. Чэмпіянат Еўропы. Мужчыны. Шамперы (Швейцарыя).
15.15 Асабісты капітап.
15.30 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Вітаўт». 15.45 Два на аднаго: Азбука маладых (публіцыстычнае праграма).
16.05 «Ранч», серыял: 11 серыя.
17.00 Аб'ектуў (аглід падзену дні).
17.05 «Арон: крымінальная сага», серыял.
18.05 Незвычайны дыядэз: жыць з выхадчынай людзеяў: «Ваўчыннае маци», дак. фільм, 2007 г., Польшча.
18.35 Макрафон: канцэрт «Ix N.R.M - ix Мровя», ч. 3.
19.05 Тыдзень з радыё «Свабода».

19.35 Кальханка для самых маленьких.
19.45 Еўропа сення.
20.15 Вагон.
20.20 Мойнін (лінгвістычнае праграма) (паўтор).
20.35 Навігатор (інфармацыйна-публіцыстычны тэлесаспіс).
21.00 Аб'ектуў (галоўнае выданне).
21.15 Басанож на свеце: «Ежа з дкунглія».
21.35 Два на аднаго: Азбука маладых (публіцыстычнае праграма).
21.00 Суботні сеанс: «Вясёлы Калядай», спладар Лорэнс», маст. фільм, 1983 г., Вялікабртыанія-Японія.
00.05 «Кальханка» ад Сашы і Сірохы (са-тырчынае праграма): «белая варона».
00.15 Аб'ектуў.

ПРАДПРЫМАЛЬNIКІ ПРАТЭСТУЮЦЬ

У Кіеве на Майдане зноў стаяць намёты. Прадпрымальнікі пратэстуюць супраць новай рэдакцыі Падатковага кодэкса, а газеты спрачаюцца, ці перарастуць гэтую пратэсты ў нешта іншае. Пра асаблівасці новага Майдану журналіст «НЧ» Алег Новікай размаўляе з кіеўскім палітолагам Юрыем Дакуінім.

— Чаму прадпрымальнікі выйшли на вуліцу?

— Тут ёсь дзве супяречнасці. Пачаць траба з того, што новы Падатковы кодекс — гэта масавая з'язва. Тому пратэсты прадпрымальнікаў сапраўды выклікалі жывы інтарес. Аднак пасля таго, як у лагеры началі з'яўляцца рознага кшталту палітыкі, народ занёў абыякавую пазіцыю. Акрамя таго, маніфестанты іштараюць праблемы бяджудыкі, якія быяць, што з-за адсутнасці падаткаў у бюджэце ім не будзе плаціць заробкі.

— Ці былі ў арганізатараў Майдану спрабы надаць пратэстам больш шырокую сацыяльную базу?

— Так. Апазыція актыўна прасоўвае лозунг пра тое, што на праблему прадпрымальнікаў траба глядзець у комплексе. Гэта дэмманстрацыя таго, што буйныя капиталы ў выглядзе Парты Рэгіёнаў вырасаюць праблемы за кошт іншых сацыяльных груп. Тут ёсь рапы. Аднак наўгад ці самі прадпрымальнікі жадаюць такій пастаўку пытання і нават прыяднання больш масавых саюзнікаў. Напрыклад, яны адмовіліся ад падтрымкі прафсаюзаў. Калі ў Федэрациі прафсаюзаў вывела сваіх сбяроў на плошчу, яны б за кошт масавасці навязалі пратэстам новую лозунг. Аднак паколькі прафсаюзы ў нас больш прайяднаны, натуральнай, апазиція не хоча іх прысутнасці.

— Вы лічыце, што пратэсты на Майдане з'яўлююцца спраўай каманды Юліі Цімашэнка?

— Ціперашнія пратэсты зроблены пад аднu капірку з іншымі пратэстамі Юліі. Пасля прыходу Януковіча да ўлады апазиція регулярна спрабуе спраекаваць неікія масавыя акцыі на сацыяльную тематыку, каб пасля надаць ім палітычныя антыўправадавы фармат. Па такой формуле праходзіла кампанія за адстаку міністэрства адукацыі Дэмітрыя Табачніка. Пасля была кампанія супраць новай рэдакцыі Працоўнага кодэкса, яку народ не зразумеў, паколькі і па старому кодексу ў нас ніхто не працуе. Калі вы паглядзіце на склад ініцыятыўных груп тых кампаній, вы лёгка знайдзеце прозвішчы настрою грамадства, па тым, як разагу на выступе культурнае асцяродзе, што думае правінцыя, да пратэсты вельмі слабыя.

— Аднак акцыі прадпрымальнікаў маюць сапраўды больш масавыя характар, чым «антыватчанская кампанія» або кампанія супраць новага Працоўнага кодэкса.

— У 1990-я гады з-за эканамічнага калапсу вялікі працэкт украін-

цаў пайшоў у прыватны бізнес. Дасcole III — гэта масавая з'язва. Тому пратэсты падпрымальнікаў сапраўды выклікалі жывы інтарес. Аднак пасля таго, як у лагеры началі з'яўляцца рознага кшталту палітыкі, народ занёў абыякавую пазіцыю. Акрамя таго, маніфестанты іштараюць праблемы бяджудыкі, якія быяць, што з-за адсутнасці падаткаў у бюджэце ім не будзе плаціць заробкі.

— Ці адрэагавалі партыі другога эшалону на Майдан-3?

— Нацыяналісты з аўдзяднання «Свабода» падтрымалі акцыі, што, натуральна, прынесла шмат радасці піярэчкам Парты Рэгіёнаў. Выява на экране Галічыніна з партрэтамі Бандэры — лепшай гарантніцай таго, што прадпрымальнікі ў Усходній Украіне пратэстуюць. Падтрымалі пратэсты ўсе партыі былога аранжавага спектру, паколькі іх электаральная вочыцна — гэта Цэнтральная і Усходняя Украіна, дзе имілі людзей выжываюць за кошт пэрэдроджку тавараў. У цікавую пастку трапіла Кампартыя, якая ўваходзіць у склад ураду і адначасова дасларуе сябе абаронцам малых прадпрымальнікаў. Спачатку камуністы асуздзілі пратэсты, паколькі іх арганізаторы, па іх словамах, «невытворчы» сегмент бізнесу, спекулянты». Зараз на месцах яны намагаюцца быць больш асцярожнымі.

— Якім можуць быць вынікі ціперашніх падзеяў?

— Калі б гэтыя акцыі адбыліся напіраяднай місцовых выбараў 31 кастрычніка, яны бмаглі паўплываць на іх вынікі. Падазраво, што іх ірыхтавалі да выбараў, паколькі першыя пратэсты началіся ўвесень. Аднак зараз ужо занадта позна, таму зауважна на рэйтынг улады акцыі не паўплываюць. Магчыма, праўда, адбудзеца падстаўка некалькіх міністэр, напрыклад Міхаіла Бродскага. З іншага боку, тое, што прадпрымальнікі дабіліся, каб Януковіч насклік вете на кодекс, — добры прыклад для іншых сацыяльных груп. Знак таго, што пратэставаць ўсё ж варта. Патэнцыйна з-за праблемы новыя камуніальных коштавыя яны будзуть гатовыя выйсці на вуліцу. Аднак тут шмат залежыць ад таго, ці зробіць БНТ высновы з правалу Майдану-3, перш за ёсць, ці прызнае, што твары старым палітыкі са старым аранжавым дыскурсам хутчэй адпужваюць людзей.

▼ ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ДАМІНІК СТРОСС-КАН

Французскі сацыяліст, кіраунік Міжнароднага валютнага фонду, былы міністр па пытаннях эканомікі ў шэрагу сацыялістычных урадаў, нечакана стаў галоўным фаварытам прэзідэнцкіх выбараў, прызначаных на 2012 год. Эта стала зразумелай пасля таго, як ягоная партыя авансіца выбараў партынага кандыдата на пасаду прэзідэнта. Галоўных канкурэнтаў было дзве: ціперашні партыі старшыня Марцін Обры і Сегален Руаяль — кандыдат ад сацыялісту на папярэдніх выбараў прэзідэнта. Сваю кандыдатуру заявіў і Дамінік Стросс-Кан. І вось цяпер нечакана для ўсіх ён стаў лідэрам гонкі. Калі за Сегален і Марцін гатовыя галасаваць не больш за 12 практычна сбірні партыі, Дамінік карыстаецца падтрымкай прыкладна чвэрці партыі. Больш таго, па апытаннях французаў, 60 працэнтў з іх гатовыя галасаваць за Дамініка Стросс-Кана, калі яго супернікам па другім туру выбараў будзе Нікаіла Сарказі, прадстайнік правага лагеру. Пакуль малі хто цілкам разумее прычыны таго ўзьдыму папулярызацыі Дамініка. Хтосьці кажа, што гэта неяк звязана з тым фактам, што Дамінік Стросс-Кан удзельнічаў ва ўрадах прэзідэнта Франсуа Мітэрана, які ў сваю чаргу з'яўляецца культавай асобай сірэд левых іншых какуць, што ўсе з-за запішняга фемінізму. Быццы нягледзячы на прапаганду роўнасці палоў, Францыя застаецца патрыярхальнай краінай, дзе дамініруе моцныя поп. Сацыялісты, абіраючы Дамініка Стросс-Кана як свайго кандыдата, разумеюць: каб перамагчы мужыка Сарказі, патрэбны нейкі іншы мужык.

ПРАСКОЎ КАРАЛЮК

Дзяярка з сяла Цірнопальскай вобласці, герой рэвалюцыі на Майдане, якую часта звалі баба Параска, памерла на 71-м годзе жыцця ад запалення пазваночніка. У апошні дні людзі тэлефанавалі, каб даведацца пра яе самадучніві і чаму яна не прыхала ў стапіцу на 6-я югодкі Майдана. Сама бабуля таксама

рвалася ў Кіеў, каб падтрымала пратэсты падпрымальнікаў супраць новага Падатковага кодэкса, аднак у пятніцу нечакана страйка прытомнасць, а пазней на вачах на родных памерла. Пахавалі бабу Параскую ў мінулу нядзелю на сельскіх могілках побач з магілай мужа. Праводзіць у апошні шлях героя аранжавыя рэвалюцыі прыйшли 200 чалавек. Прыхалі нават з суседніх вёсак. А вось палітычных лідараў Майдану на пахаванні не было. Эта акалічнасць дала падставу Парты Рэгіёнаў абвінаваціць аранжавых у цінізме. А экс-прэзідэнта Віктора Юшчанка бела-сінія СМІ наругу аўбінавацілі ў забойстве Караплю. Здароўе Праскоўі Караплю, па іх словамах, рэзка пагаршылася пасля таго, як у снежні 2008 года яе збіла ахова прэзідэнта Юшчанкі, які раней даў ёй орден княгині Вольты. Пасля гэтага ѹніцыднту баба Параска месяц лічылася ў адным крымскім шпіталі, а затым з'ехала ў лякарню ў сваё роднае сяло, хаця невыносы болі у спіне не праходзілі. У труну бабулі паклалі тую самую аранжавую куртку, у якой яна стаяла на Майдане.

ЖОАН ЛАПОРТА

Прыхальнік незалежнай Каталоніі, былы прэзідэнт футбольнага клубу «Барселона», зрабіў немагчыма. Ягоная партыя «Solidaritat Catalana per la Independència» па выніках выбараў 28 лістапада атрымала сваё прадстайніцтва ў каталонскім парламенце. Фракцыя «Solidaritat Catalana» будзе складацца з 3 дэпутатаў. Партия Лапорта — цікавы феномен на мясцовай партыйнай сцене. Імідж галоўных нацыяналістаў у Каталоніі на працягу 8 апошніх гадоў мела партыя «Эспубліканская левая Каталоніі» (ERC), якая, аднак, мела на апошніх выбарах самыя вялікія ў сваёй гісторыі канфуз (фракцыя ERC скарацілася ў два разы). Чаму тады людзі галасавалі за іншую нацыяналістичную партыю Лапорта? Адказу пакулю ніяма. Шмат хто лічыць, што гэта звязана з крызісам метадаў прапаганды старых нацыяналістаў, калі стаўка рабілася на прафсаюзы і культуральную актыўнасць. Цяпер значна большую ролю для нацыяналістичнай свядомасці адигравае спорт. Натуральна, усе галасаваюць за палітыкі, якія з ім звязаны. А ў трывумфе партыі Лапорты ніяма нічога дзіўнага: пры ім футбольны клуб «Барселона» двойчы быў уладальнікам Кубку Чэмпіёнай.

КУЛЬТУРА

14

ПАПУЛЯРНАЕ КІНО

АД АРЛЕКІНА ДА БАЦЬКАЎШЧЫНЫ

Андрэй РАСІНКІ

Сёня беларускае кіно не ў лепшай глядацкай форме. Пракат айчынных стужак толькі ажывае. Самі творы не заўжды можна убачыць, хаяц яны спрабуюць дагрукаца да гледача. А публіка яшчэ не ўпэўнена ў сучасных беларускіх карцінах і падзабыла колішнюю славу «беларусьфільму».

Але пра гэтую славу варта нагадаць. Расійскі крытык Сяргей Кудраўцаў зрабіў апісанне самых глядацкіх савецкіх карцін. Беларускае кіно ў гэтым спісе займае ажно 32 пазыцы. Так што ў нашай краіне былі стужкі, якія глядзеялі мільёны і мільёны.

На жаль, цяжка апанаць пос-пех нямых стужак, дакладная статыстыка па якіх не знойдзена. Але з пэўнасцю можна сказаць, што першыя беларускія карціны «Лясная быль», а саслівіа стужка з заманілай назвай «Прастытутика», мелі свайго гледача. «Прастытутика» нават дакаралі за камерыйнасць.

Па-за разглядам і стужкі для тэлевізіі — «Пра Чырвоную Шашку», «Прыгоды Бураціна».

Першое месца ў спісе самых глядзельных беларускіх стужак ад 1940-х гадоў займае фільм, зроблены пад заслону савецкай эпохи. Гэта моладзевая перабудоўвальная драма Валерыя Рыбара «Міне клічуць Арлекіна» (1988 год, 2 серыя). На сэрыю прыпадае 41,9 мільёна гледачоў.

Я быў сведкам таго, як на гэту выкryвальніцкую стужку

— з падпольнай рок-музыкай, правінцыйнай нудой, аголенымі грудзімі і выпадковымі сексам — з'ягавалі ў Хабароўску. У книзе водгукай, спісанай ад пачатку і да канца, вылучалася прызнанне губной памадаю: «Глядзіла, гляджу і глядзеяць гэты фільм буду!»

Камедыйную меладраму Ігара Дабравілова «Белыя Росы» 1984 года пабачыла 36,1 мільёна чалавек. Гэта другое месца ў зале беларускіх кінаславы. Была надрукавана вялікая колькасць кінакопій «Белых Росаў» — 1199.

Трэцяе месца — у ваенай дзіцячай меладрамы Льва Голуба «Дзяўчынка шукае бацьку» 1959 года. Гэта наауглі самы папулярны дзіцячы фільм за ўсё савецкія часы — 35,4 мільёна гледачоў.

Жывыя і непасрэдныя актёры, вострыя сітуацыі, слэзы і спачуванне гарантавалі гэтай карціне поспех. Яшча адна ваенна-прыгодніцкая дзіцячая карціна Льва Голуба ўваходзіць у наш спіс. Гэта «Паланез Агінскага» — на 18-м месцы.

Увогуле, хаца ваенная тэма лічылася істотнай для «Беларусьфільму», гледачы ўпадабалі ваенныя фільмы, калі яны злітвоўвалі з прыгодамі і меладрамамі. Самы паказальны прыклад — «Гадзіннік спінніц апоўнчы» Мікалая Фігуровічага — на 18-м месцы.

Увогуле, хаца ваенная тэма лічылася істотнай для «Беларусьфільму», гледачы ўпадабалі ваенныя фільмы, калі яны злітвоўвалі з прыгодамі і меладрамамі. Самы паказальны прыклад — «Гадзіннік спінніц апоўнчы» Мікалая Фігуровічага — на 18-м месцы.

Страны ваенныя фільмы Элема Клімава «Дзі і глядзі», які паглядзея ў Савецкім саюзе, прынасілі 29,8 мільёна чалавек, амерыканцы ўключылі ў кнігу «1001 фільм, які вы мусіце пабачыць». Фільм меў неблагі пракатны лес на Захадзе.

На заходніх фэстах прывячали і «Дзікае паліванне карала Стакаха» Валерыя Рубінчыка. Нігледзячы на амбекаваныя 486 копій, фільм, які сабраў 11,3 мільёна гледачоў, і дасюль не згубіў сваёй прывабнасці.

А вось пафасна-герайчны «Канстанцін Заслонава» 1949 года сёня ўяўляе толькі гісторычную цікавасць. Аднак у познесталінскія часы было наауглі замала стужак,

дый настрой фільму адпавядыў эпосе.

Затое інтрыгоўна гуччыш назва забытай карціны «Бацька» Барыса Сцяпанава (19,9 мільёна гледачоў). Але гэта толькі пра партызанскае банду Міна.

Беларускія класікі — Віктар Тураў і Валерый Рубінчык, якія акурат напрыканцы спісу — саступаюць па папулярнасці ўдалым рамеснікам Сяргею Сплашнову ды Язэпу Шульману. Сплашнова, увогуле, лялі за безгустоўе і патурэнне публіцы, але гэта і падабалася гледачам («Цешча», «Каханнем трэба даржыся»).

Можна кусаць локці, што карціну цікавага аўтара Валянціна Вінаградава «Усходні калідор» катагарычна забаранілі і не выпусцілі ў праект. Затое ягоноўную стужку «Дзень, калі мінае 30» пабачыла 22,8 мільёна гледачоў.

Увогуле, спіс самых папулярных беларускіх карцін ушчэнт разбівае сэрэзты, што кіно па беларускіх кнігах ці на беларускім мове непапулярнае. Коласаўская «Першыя выпрабаванні» паводле «На Ростанях» катагарычна забаранілі і не выпусцілі ў праект. Затое ягоноўную стужку «Дзень, калі мінае 30» пабачыла 22,8 мільёна гледачоў.

Увогуле, спіс самых папулярных беларускіх карцін ушчэнт разбівае сэрэзты, што кіно па беларускіх кнігах ці на беларускім мове непапулярнае. Коласаўская «Першыя выпрабаванні» паводле «На Ростанях» катагарычна забаранілі і не выпусцілі ў праект. Затое ягоноўную стужку «Дзень, калі мінае 30» пабачыла 22,8 мільёна гледачоў.

А чорна-белая (?) нетаропкай і вельмі аўтарскай экранізацыя Вічаслава Адамчыка «Чужая бацькаўшчына», зробленая Валерыем Рыбараўм, сабрала 800 тысяч ядузячнай публікі.

У айчынным кіно вылучаюцца дэве «найпапулярнейшыя» эпохі — канец 1950-х і канец 1980-х. Раз у 30 гадоў гледачы штурмавалі кінатэатры, каб паглядзеяць беларускія стужкі. І выгладзяе на тое, што неўзабаве можа пачацца новы пік.

А пакуль беларускія карціны з'ягубілі расійскі рынак, а заходні не набыў. Студыя не здолная прадаць уласныя стужкі. «Масакра» Андрэя Кудзіненцы, якія ніблага ідзе ў кінатэатры, адпраўлены ў кінапрацэс, ўсяго ў колькасць 8 (!) копій.

Але ёсьць гістарычны прыклад папулярнага беларускага кіно. Варта толькі памятаць і быць чуцьм да эпохі і гледачоў.

РЭЦЕНЗІЯ

РЭЙГАН ВЯРТАЕЦЦА З ДЗЕЦЬMI-ВАМПІRAMI

Андрэй КРЫНІЦЫН

Паўторная экранізацыя шведскага раману пра дзяцей-крывасмокаў здзіўляе Рональда Рэйганам і вяртаннем студыі «Хамэр». Можна даць тры зорачкі за амерыканскі фільм «Упосці мяне. Сага».

Халоднай зімой 1983 года маленкі О'ўэн, з яко-гэдзекуцца адначлнікі, закахаўся ў новую суседку па дому. Але дзяўчынка — вампірка, і на хлопчыка ў ёе свае планы.

Пасля таго, як шведскі рэжысёр Томас Аль-фрэдсан зрабіў з падлеткава-крывавай гісторыі

меланхалічны шэдэўр пра сталенне, эстафету перанялі амерыканцы на чале з Мэтам Рыўзам. Амерыканская стужка — больш жорсткая, з узмо-цненым маральным рыгарызмам — і ўвідавочнай правай элі (рэй вядзя юная Хлоя Морц).

Але фільм цікавы вяртаннем студыі «Хамэр», якай ў 1960-я праславілася «Дракуламі» і «Муміямі» і доўга не падавала прыкметаў юцці. Ціпер яна вяртаецца ў кінапалітiku.

Другое вяртанне — яшчэ цікаўнейша. На экране — Рональд Рэйган, прэзідэнт-хрысціянін, які папярэджае пра зло. Фільм напалохай карала жахаў Стывена Кінга. Пасля канвульсіўна-пост-мадэрнісцкіх гадоў гэта новы сюжэт.

Зло вырастает на духоўнай халаднечы. Не пускайце яго ў сваё сэрца.

Даведка:

Папулярныя беларускія фільмы (паводле Сяргея Кудраўца)

Колькасць гледачоў — толькі па Савецкім Саюзе

«Міне клічуць Арлекіна», 1988 год, моладзевая драма Валерыя Рыбараўа, 41,9 млн. гледачоў на серыю.

«Белыя Росы», 1984 год, меладрама-камедыя Ігара Дабравілова, 36,1 млн. гледачоў на копію.

«Дзяўчынка шукае бацьку», 1959 год, ваенна-дзіцячая драма Льва Голуба, 35,4 млн. гледачоў.

«Гадзіннік спыніўся апоўнчы», 1959 год, ваенны геройка-прыгоднік Мікалая Фігуровічага, 34,8 млн. гледачоў.

«Каханнем трэба даражыць», 1960 год, сацыяльная меладрама Сяргея Сплашнова, 33,9 млн. гледачоў.

«Чорная біроза», 1978 год, ваенны кінараман Віталія Чацверыкова, 33,3 млн. на серыю, наклад 1082 копій.

«Чырвонае лісце», 1958 год, геройка-прыгодніцкая драма Уладзіміра Корш-Сабліна, 33,1 млн. гледачоў.

«Пагаворым, брат» (пры ўзделе «Масфільму»), 1979 год, гісторыка-рэвалюцыйны прыгоднік фільм Юрыя Чулюкіна, на 32,8 млн. на серыю, наклад 1108 копій, 29 633 гледача на копію.

«Дзі і глядзі» (пры ўзделе «Масфільму»), 1986 год, ваенна-трагедыя Элема Клімава, на 29,8 млн. на серыю, накладам 925 копій, 32 216 гледачоў на копію.

«Годы не настрыяўся», 1969 год, ваенна-герайчай камедыі Уладзіміра Рагавага, 27,9 млн. гледачоў, наклад 1370 копій, 20 365 гледачоў на копію.

«Цешча», 1974 год, сацыяльная камедыя Сяргея Сплашнова, 27,4 млн. гледачоў, наклад 929 копій, 29 494 гледача на копію.

«Першыя выпрабаванні», 1960 год, гісторыка-рэвалюцыйны фільм Уладзіміра Корш-Сабліна паводле раману «На Ростанях» Якуба Коласа, 1-я серыя, 27,2 млн. чалавек.

«Нашы суседы», 1957 год, сацыяльная моладзевая аповесць Сяргея Сплашнова з элементамі меладрамы, 27 млн. гледачоў.

«Нападзеніе круты паварот», 1960 год, крымінальна-псіхалагічна драма Рычарда Віктара, 24,9 млн. гледачоў.

«Дзень, калі мінае 30», 1962 год, псіхалагічна драма Валянціна Вінаградава, 22,8 млн. гледачоў, наклад 942 копій, 24 204 гледача на копію.

«Чалавек не здаецца», 1961 год, ваенна-герайчай драмы Іосіфа Шульмана, 22,7 млн. гледачоў, наклад 714 копій, 31 793 гледача на копію.

«Пункт адліку», 1980 год, геройка-сацыяльная аповесць Віктора Турава, 22,5 млн. гледачоў, наклад 1267 копій, 17 758 гледача на копію.

«Паланез Агінскага», 1972 год, дзіцячыя ваенны геройка-прыгодніцкі фільм Льва Голуба, 22,2 млн. гледачоў, наклад 1579 копій, 14 060 гледачоў на копію.

«Сын старшыні», 1976 год, сацыяльная моладзевая аповесць Віктора Турава, 20,2 млн. гледачоў, наклад 1219 копій, 16 571 гледача на копію.

«Паўпінка», 1952 год, фільм-спектакль Аляксандра Зархі паводле аднайменнай камедыі Інікі Купалы, 20 млн. гледачоў.

«Бацька», 1972 год, партызанская драма Барыса Сцяпанава, 19,9 млн. гледачоў, 620 копій, 32 097 гледачоў на копію.

«Мая любоў», 1940 год, камедыйная меладрама Уладзіміра Корш-Сабліна, 19,2 млн. гледачоў.

«Чужое імя», 1966 год, псіхалагічны дэтэктыў Іосіфа Шульмана, 18,7 млн. гледачоў, 1054 копій, 17 742 гледача на копію.

«Канстанцін Заслонава», 1949 год, ваенна-герайчы фільм Аляксандра Файнштэйна, 17,9 млн. гледачоў.

«Праз магілкі», 1965 год, ваенны фільм Віктора Турава, 11,8 млн. гледачоў, 896 копій, 13 170 гледачоў на копію.

«Дзікае паліванне карала Стакаха», 1979 год, гатычны дэтэктыў Валерыя Рубінчыка, 11,3 млн. на серыю, 486 копій, 23 251 гледачоў на копію.

«Час яе сіноў», 1976 год, ваенны фільм Віктора Турава, 8,6 млн. гледачоў, 867 копій.

«Я родам з дзяцінства», 1967 год, ваенна-кінаправесць Віктора Турава, 7,6 млн. гледачоў, 504 копій, 15 079 гледачоў на копію.

«Людзі на балоце», 1982 год, кінараман Віктора Турава, 4,1 млн. гледачоў, 453 копій, 9 051 гледач на копію.

«Наш бронесяцін», 1989 год, перабудовачная драма Міхаіла Пташку, 2,8 млн. на серыю.

«Культпаходу ў тэатр», 1983 год, лірyczная трагікамедыя Валерыя Рубінчыка, 2,5 млн. гледачоў, 682 копій, 3 666 гледачоў на копію.

«Чужая бацькаўшчына», 1983 год, кінараман Валерыя Рыбараўа, 0,8 млн. гледачоў, 152 копій, 5 263 гледача на копію.

ГАДАВІНА

РЫГОРУ КОБЕЦУ — 110

Сёлета спойнілася 110 гадоў з дня нараджэння вядомага беларускага драматурга, кінасцэнтарыста і тэатральнага дзеяча Рыгора Кобеца. І ўжо прайшло 20 гадоў, як ён пайшоў ад нас у іншы свет. Яго жыцця хопіць на некалкі прыгодніцкіх раманах, драм і трагедыях. Такі иму выпаў час. Такім быў яго характар. Юнацтва — праз попытам дзвюх рэвалюцый і грамадзянскай вайны, пад свіст ідэй і куль. Пратест і пошук праўды. Анархічская суполка, Аўстрыйскі фронт, войска Махно... И поклік талента да піара, які перамагаў усё. З 1920-х гадоў — у Беларусі: камагар, рабкор, журналіст, пээт, пісьменнік і драматург. Да вяршыні. І... да ГУЛАГА.

Першыя прафесійныя кінадраматург, аўтар першага гукавога і першага беларускамоўнага фільма «Двойны народжаны», аўтар сусветна вядомай кінакамеды «Шукальнікі шчасця» і іншых таленавітых твораў.

У 1935 годзе ён першы ў беларускіх пісьменнікаў (разам з Анатолем Вольным) атрымаў званне заслужанага дзеяча мастацтваў за вялікі ўклад у становленне і развіціе беларускага кіно. А у 1938-м — рэпрэсаваны, 22 гады — у лагерах і ссылках. Поўнасцю рэабілітаваны толькі ў 1960 годзе.

2010-ы юбілейны год можна лічыць шаслівым у творчай біографіі на пазыўтага пісьменніка. Нядайна ўбачыла свет кніга яго выбраных твораў, выдацьдзеная ў серыі «Беларускі кнігабор», у якой упершыню надрукаваны яго кінасцэнтары.

4 лістапада музей Янкі Купалы адзначыў 110-ю гадавіну з дня нараджэння Рыгора Кобеца. Супрацоўнікі музея назвалі гэта святы «Шукальнікі шчасця». Напярэдадні стала вядома, што ў снегні да Дня работніка кіно БТ плануе паказаш фільм «Шукальнікі шчасця». Фільм, які і праз 75 гадоў пасля выхаду на экраны заставацца цікавым для сучаснага гледача. І вакол якога віруюць новыя харсці. Такое вось парадакальнае пацвярдженне мастацкай вартасці даўніх кінастужкі, знятай па сцэнары Рыгора Кобеца.

Пра фильмы і яго новыя прыгоды — аповед дачкі драматурга. Са згоды аўтара друкуюм у скрачэнні.

2009 г. у выдавецстве «Беларускі кнігабор». Гэта першая публікацыя сцэнарыя ў Беларусі (у майм перакладзе з рускай мовы). Фільм перажыў сваіх аўтараў, і гэта дае права называць яго класічным.

* * *

Пасля выхаду фільма на экраны прайшли 74 гады, а шукальнікі шаслівіца накінталт Піні не стала менш. Адзін з іх патэлефанаваў мене ў лютым 2010 года. Прадстаўвіў: Гігар Якаўлевіч Афанаеў, тэатральны рэжысёр з Кіева. Яму 56 гадоў, жыве ў ЗША. Рускі тэатр стаўшы пастаноўку «Шукальнікі шаслівіца» па кінасцэнтары майго бацькі, які ён знайшоў інтэрэце. Рэпетыцыі ў самым разгара.

Мы дадзім другое жыццё «Шукальнікім шаслівіца». Нешта дадалі сваё. Прэм'ера адбудзеца ў канцы красавіка ў Благавешчанску (на Даўгім Усходзе).

Яго цікавіць, чи ёсць у мене дакумент, які пацвярдждае мae правы на літаратурную спадчыну Рыгора Кобеца. Пачуўшы ў адказ, што такі дакумент, завернаны на тарысам, у мене ёсць, хуценька развітаўся, паабіцаўшы:

— Я буду вам звярніць.

Прайшоў амаль год. Рэжысёр Афанаеў мне так і не пазваниў. На майм рахунку ў банку і сёння пуста. А 18 чэрвеня маі знаменая атрымала ліст з ЗША ад свягікі. У ім: «Здесь прошла реклама на ТВ. В ионе приезжает в Нью-Йорк Амурский драмтеатр на гастроли с одним спектаклем «Искатели счастья». А посвящен этот фильм 110-летию со дня рождения И. Дунаевского. Об авторах самой пьесы (во всяком случае в этой рекламе) — ни слова. Музыка, конечно, замечательная, но ведь были и авторы текста. Может быть, в афишах они указаны будут?»

А з лютага месца ў інтэрнэце мноства рэклам, ухваляючых аўтараў п'есы «Шукальнікі шаслівіца». Афанаеў і сам піша: «...Это даже не пьеса, это, скажем, такое ревю по фильму, по сюжету пьесы, по музыке Дунаевского, это такой специфический жанр». У п'есе ўшынты музыка і песні Дунаеўскага з іншых фільмаў.

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам! І дазін-фармаций:

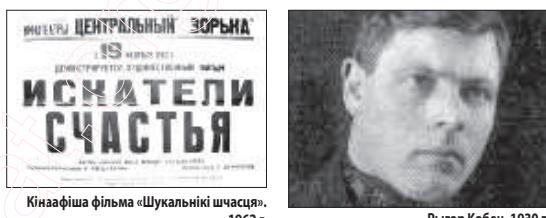
«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

«Премьера фильма состоялась в 1936 году, и «Искатели счастья» тут же оказалась под запретом»...

Усё няпраўда! У 1936 годзе карціна не была забаронена. Яна з трумуфам пайшла па ўсім свеце. У Ізраілі нават пазыўнымі радыёстанцыі была мелодыя песні Дунаеўскага «На рыбалке, у рекі». Беларускі кінасцэнтарыст П. Шамшур прыгадваў: «Шукальнікі шаслівіца» вось ужо 30 гадоў не сыходзяць з экрана, уваходзячы

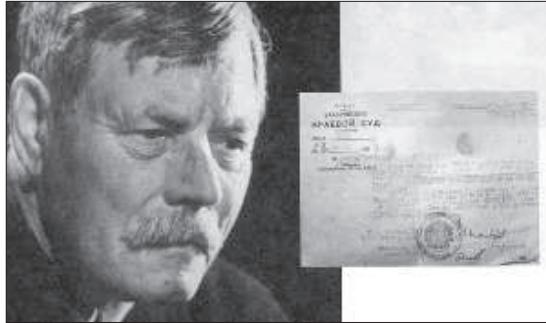

Алена Рыгорава і Рыгор Якубович на VI з'ездзе беларускіх пісьменнікаў. Красавік 1971 г.

Кінафіша фільма «Шукальнікі шаслівіца». 1962 г.

Рыгор Кобец. 1930 г.

Ілюстрацыі ўзятыя з кнігі Алены Кобец-Філімонавай «Калі ўцікалі сонца», Мінск, «Кнігабор», 2006

ў рэдкую шарэнгу бессмяротных кінатаўраў».

Першы раз фільм быў забаронены пасля архыту Кобеца. Другі раз — пасля забойства Міхоілса і Зускіна ў пасляваенныя гады. У 1960-м рэабілітаваны разам з Кобецам і паказаны на экране ў 1962 годзе. Яшчэ адна забарона была ў 1969 годзе, пасля «хрушчоўскай адлігі», у час застоў. У 1987 годзе, калі адбылася перабудова, фільм быў адноўлены на кінастудыі імя М. Горкага. У 2007 годзе запісаны на дыск (Масква. ОOO «Компания Восток В»). Пад рубрыкай «Энциклопедія «Мастэр кіно»).

Якую выснову я зрабіла, прачытаўшы ў інтэрнэце яўна працьмаваны інсінуацыі? Каму гэта трэба і наўшота? Гэта своеасаблівая навука, якія стаць першым. Дастаткова запіцца пачынальнаі кіпіў праста замоўчыць іх поспехі, скрыстаўшы іх заслугі, каб самім ускараскацца на тэатральныя Алімпі.

...Пэўныя і там сціраеца праўнікі Кобеца, каб яго наследнікам не дасылаць ганарар. Ці не нагадавае Афанаеў Піні з «Шукальнікі шаслівіца»? Розніца ў тым, што сучасны амерыканскі Піні знаішоў спарадную золата, а больш дакладна, залатую жылу.

Ці не мною адноўленыя кінасцэнтарысткі Іаган Зельцэр, рэжысёр (У. Корш-Саблін), гульнейшы артыстыя і музыкант Ісаак Дунаеўскага.

Дык пра што гэты фільм? Пра

У інтэрнэце спектакль Афанаеўца называецца «культурным подзівігам». А мене яго чунах у адносінах да родных Кобеца і да стваральнікі фільма падаўся бескультурным. Такой непавагіне за слыхі ўсяго з нас. Калі гроши памерлага аўтара сцэнарыя яго наследнікамі аддавацца шкада, дык хоць бы з п'есай азінаёмі, тым больш, што ў інтэрнэце сказана, быццам стваральнікі фільма сталі героямі спектакля. Якую ролю адўвё рэжысёр Рыгору Кобецу?

За такі подзвіг — плагіят і замах на літаратурную ўласнасць, на спадчыну нацыянальнага мас-тавета — раней падавалі ў суд.

P.S. У красавіку 1998 года журналіст газеты «Ізвестія» Дзмітрый Філімонав (унук Рыгора Кобеца) пачаўшы ў Бірабіджане, каб напісаць нарысы аб яго жыцці і спекце.

«Пытаюся ў губернатара вобласці, — узгадвае Дзмітрый, — ці ён ведае фільм «Шукальнікі шаслівіца».

— Канешне ведаю. — Губернатар Мікалай Волкаў ідзе ў пакой, што побач з яго кабінетам, і выносець каробку цукерак. На каробы намаліваны адзіны ў Бірабіджане кінатэатр («Цэнтральны») з афішай на ім — «Шукальнікі шаслівіца».

— Перадайце гэтыя цукеркі вашай маці, — кажа губернатар.

ЗАЛАТАЯ ЖЫЛА

Алена Кобец-Філімонава

«Піня ехал, Піня шел, Піня золото нашел». Гэту песеньку прыдумалі кінаглядчыцы пра свайго любімага героя Піні з сатырычнай кінакамедыі «Шукальнікі шаслівіца».

1928 год. З розных раёнаў Савецкага Саюза і нават з-за мяжы едуць на Даўлэцкі Усход нўярэй-перасылчыцы будаўца новую радзіму, савецкія Бірабіджан (Яўрыйскую аўтаномнную вобласць). Іосіф Сталін выдзеліў для гэтай тэатральнай дзіцінкі, не раздзяліўшы яе з аўтентычнай падземнай трумэнкай.

Піня — галоўны герой фільма. Піня Копман, «кароль падземнікаў». Вакол гэтага образа і зраза не знайшла сваёгі шаслівіцы, і пешаходы ў савецкіх Бірабіджанах. Афанаеў і сама пініца спрэчкі пачынаюць на падземнай лічыць яго дармаедам, іншыя трактуюць гэтыя вобразы на новам. Адзін украінскі літаратуразнаўца сказаў: «Дажы Піні да нашых дзён, ён стаў бы ўсімі паважанымі камэрсантамі».

Піня — галоўны герой фільма.

Піня Копман, «кароль падземнікаў».

Вакол гэтага образа і зраза не

знайшла сваёгі шаслівіцы, і пешаходы

юніцкіх Бірабіджанах. Афанаеў і сама пініца спрэчкі

пачынаюць на падземнай лічыць

яго дармаедам, іншыя трактуюць

гэтыя вобразы на новам. Адзін

украінскі літаратуразнаўца сказаў:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам! І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

Вернемся ў інтэрнэт. Ён аж сістрацкім рэкламам!

І дазін-фармаций:

«...Мелодии из кинофильма «Искатели счастья» никогда не исполнялись ни по радио, ни по телевидению».

</div

► 3 НАГОДЫ

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ

Анатоль МЯЛЬГУЙ

Імя Уладзіміра Караткевіча
заўсёды аўгядноўала
беларуса. Сёлета, калі
грамадскасць адзначае
80-годдзе з дня нараджэння
вялікага беларускага
пісьменніка, гэта канстантна
асобы творцы стала
відавочнай.

Дэяржаўная ўстанова адна за адной ладзіць выдавецтва і выставачныя акцыі, прысвечаныя юбілею У. Караткевіча, а кампазітары ствараюць усё больш песен на яго вершы. Напрыклад, Дэяржаўны нацыянальны акаадемічны аркестр пад кірауніцтвам М. Фінберга ў пачатку лістапада прэзентаваў слухачам сваю праграму на вершы Караткевіча.

Не застаўца ў баку і незалежныя выкананія. У стацічным Палацы чыгуначнікаў пры поўным аншлагу адбылася прэзентацыя новага канцэртнага дыска вядомага беларускага выканануць Зміцера Вайцюшкевіча «Беларуская песня», на якім прастаўлены творы на вершы Уладзіміра Караткевіча.

Пазней Караткевіча Вайцюшкевіч-кампазітар захапляеца

даўно, з часоў узделу ў стварэнні альбому «Скрыпка дрыгвы». Пакуль «Скрыпка...» па незалежных ад выкананіца прычынам заходзіцца ў студыі выкышталізацыі, Зміцер стварыў столькі новых песен на вершы класіка беларускага прыгожага пісьменства, што ідэя праграмы з альбому «Беларуская песня» нарадзілася сама собой.

Прэзентацыя музычнай праграмы Зміцера Вайцюшкевіча на вершы Уладзіміра Караткевіча адбылася ў маі блігучага года.

I вось наступны крок — презентация першага ў дыскаграфіі канцэртнага дыска да юбілею пісьменніка.

Траба адзначыць, для зачыну музычнага святкавання юбілею пісьменніка Зміцер Вайцюшкевіч выбраў сімвалічны твор Караткевіча — верш «Корчмы», якія насычаны прызнаннямі любові да роднага краю, да яго простых людзей. Складаную задачу — стварыць гармонію пазытычных радкоў і музыки Вайцюшкевіча выканала амаль бездакона: яго разамнычыя мелоды выклікаюць слухачу светлы сум і падкрсліваюць нязгасную любоў паэта да роднай зямлі. «Корчмы» — своеасаблівая літаратурна-музычная скота, якая стала камертонам да ўсёй праграмы Зміцера Вайцюшкевіча і мелоды гурта «WZ-Orkiestra».

Зусім ішы, гумарыстычны настрой запанаваў падчас выканання Зміцерам кампазіцыі на верш «Заяц варыць піва». Рытмічныя фолк-балада дадала да праграмы ноту добрай разняволенасці і няўтрымлівасці, якім таксама адорваў сваіх сяброў Уладзімір Караткевіч.

Музычныя канцэрты часта былі характэрны для праграмы Зміцера Вайцюшкевіча. За лірыйчнай «Элегіяй», у якой аўтар музыкі выступіў і як саксафоніст, нальшта чарага драма-

тычна-пісіхадэлічнай «Балады пра архангелаў». Твор Вайцюшкевіч выканав двойчы. Як песню і як верш, які быў зачытаны Зміцерам ў першапачатковым варыянце: «Таму што на цяжкіх крылах, // Апушчаных эмрочна ў імgle, // Ў сядзе Гітлер на правым // Сталін — на левым крыле».

Рознабаковасць Зміцера Вайцюшкевіча як кампазітара была падкрэслена песнямі ўсходніх тэматык. У якасці такога твора ў праграму презентацыі была выведзена балада У. Караткевіча «Пяць струкоў перса», у якой узгадваюцца складаныя калізі армян-турэцкіх адносін. Відачна, што гэты кампазіцыйны насыт сабой адбітак ўсходніх музичнай культуры, якая трансфармуєца праз пазію Караткевіча і мелодызм Вайцюшкевіча.

Некаторыя песні З. Вайцюшкевіча з альбома «Беларуская песня» добре знаёмы слухачам. Як з папярэдніх канцэртных праграм артыста, так і з праектаў, у якіх удзельнічаў Зміцер. Да тых песень можна аднесіць прыпейкі да аўдый-пастанаўкі «Ладдзя роспачы» «Моцнае піва», лірыйчныя кампазіцыі «Беззловая Венера», «Мора гранітных хвалі», а таксама выкшталтоныя раманс «Укруг месяца туманае гало...», які мае вялікі поспех у слухачоў ужо дўгія гады.

Самыя вілікія апландыменты выпалі на долю кампазіцыі, якая дала назыву альбому Зміцера Вайцюшкевіча, — «Беларуская песня». Гэты спеў — прыснага вернасці Бацькаўшчыне, клятва

не зракаща «той гордай мовы, якую і тады не забудзем, калі сонца з зямлёю ў апошні паглыбящца змрок...» Відавочна, што менавіта ў гэту кампазіцыю Зміцер уклав усю любоў і п'етэт да пазіі Уладзіміра Караткевіча, якай загучала ў перапоўненай канцэртнай зале сучасна і актуальная. Як і належыць творчай спадчыне Генія.

Траба адзначыць, што на альбоме «Беларуская песня» залісаны і песні Зміцера Вайцюшкевіча на вершы сяброў У. Караткевіча — плаэтай Рыгора Бараудуліна, Уладзіміра Някляева, Генадзя Бураўкіна. Сярод гэтых твораў трэба адзначыць песні «Месія — жоўтая лодка», якую слухачы співали разам з выкананыцам. Этай кампазіцыяй сеанс калектыўных спеву не скончыўся. Ён працягнуўся, калі на сцену выйшы ўзксцэнтрычныя харызматычны Зміцер Папоў — кіраунік адной з камерцыйных структур — і заспіваў разам са Зміцерам марш італьянскіх партызанаў «Bella Ciao!». Этай кампазіцыяй спявак распачаў заключковую частку канцэрта пад ўмоўнай назвай «на бі!».

Наперадзе новыя прэм'еры: падрыхтавана да друку кніга пад творчасць артыста — «Беларускае слова ад спеву», якую напісалі журналістка Эла Дзвінская, палітык Павел Севярынец і аўтар гэтых радкоў. Як адзін са складальнікаў, не выключаючы, што ў гранкі новай кнігі тэрмінова давядзеніца дадаць новы раздзел — «Уладзімір Караткевіч у песьеннай творчасці З. Вайцюшкевіча».

бібліятэка ў тваёй хаце 10 гадоў у сеціве

Аб'яднанне «Bialoruskie Towarzystwo Historyczne», Польша, 15-449, Беласток,
вул. Пролетарская, 11. Регистрацыйны нумар: 0000100142

 камунікат.org
Беларуская Інтэрнэт-бібліятэка

6 000 кнігаў, газэтаў і часопісаў • размовы пра культуру і літаратурныя радыёперадачы • навінкі выдавецкага рынку

Новы Час

Агульнапалітычная
штотыднёвая газета
Ведацца з сакавіка 2002 г.
Галоўны рэдактар
Кароль Аляксей Сцяпанавіч

Зарэгістравана Міністэрствам інфармацыі РБ. Пасведчанне
аб дзяржаўнай рэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНИК: Мінсккая гарадская арганізацыя
ГА ТБМ імя Ф. Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул.
Румянцава, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецтва ўнітарнае прадпрыемства «Час навінаў». Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВЫДАЎЦА:
220113, г. Мінск, вул. Мележа, 1-1234.

Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 268 52 81.
пачынаць@gmail.com; www.novychas.org

НАДРУКАВАНІ ў друкарні УП «Плутас-Маркет».
г. Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова № 1234

Падпісаны да друку 3.12.2010. 8.00.

Наклад 6000 асобнікай. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.

При выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абязвязкова.

Рукапісі рэдакцыі не вяртаюцца і не рэцензуюцца мацтштабнай творы.

Чыццакая пошта публікуеца паводле рэдакцыйных меркаванняў.